

ρεϊ να βλαστήση. Φανερώνεται λοιπόν με τό φόρεμα της Τέχνης ένα τέρας μαστορεμένο από τους ανθρώπους της πέννας, που νομίζουν ότι δεν πρέπει να αφήσουν ανεκμετάλλευτο και το δρόμο της φιλολογίας, που ένας λαός πάντα τονε λαχταράει, σε οποια πνευματική κατάσταση κι' ε βρίσκεται.

Μια ήθικη γενική και μία τρανή Δικαιοσύνη χρειάζεται να φυσηθή στη χώρα μας από παντού και σε όλα. Τότε, υπάρχει ελπίδα να ξεκαθαριστούν τα τόσα α ξεκαθαρίστη, να ισοροπηθούν όλα τα πάντα, να δοθῆ ἡ κατάλληλη θέση στον καθένα, ἡ κοινωνία να μορφωθῆ και να αναμορφωθῆ, και ἡ Τέχνη να μείνῃ ξεχωριστή κι' ὀλομόναχη για να ἀκολουθήσῃ τὸ δρόμο της τὸ μεγάλο πού ἡ Φύση της ἔχει προορίσει.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΝΕΙΑΔΑ

(ΒΙΒΛΙΟ Β')

Σωπαίνουσε ὄλοι' ἀπάνω του κερφόουσε τὰ μάτια Κι' ὁ ἥρωας ἔτσι ἀπ' τὸ φηλὸ θρονί του ἀρχίζει Αἰνεΐας : «Πικρὴ σὰ χεῖλῃ ἐπ' τὴν καρδίᾳ νὰ ξαναφέρω θλίψη, Βασίλισσα προστάξτε με, διηγώνας πῶς τῶν Τρώων Οἱ Δαναοὶ ἐσκορπίσανε τὴ δύναμη τὴν τόση Καὶ τὸ Βασίλειο τὸ ἄμοιρο, που κλαίει ἡ ψυχὴ νάκουει... Κ' εἶμαι ἕνας που εἶδε κ' ἐπαθε τοῦ πόλεμου ἀπ' τοῦ [πρώτους]

Ποῖός Μυρμηθόνας, Δόλοπος, ἡ τοῦ σκληροῦ Ὀδυσσεὶς Στρατιώτης δὲ θὰ ἐδάκρυζε στὴν ἀνιστόρησή μου ; Μὰ τῶρα ἡ Νύχτα ἡ νοτερή, που ἀπ' τὸν αἰθέρα πέφτει, Καὶ τῆσρα βασιλεύοντας, μὰς λέν νὰ κοιμηθοῦμε· Μ' ἂν τόση εἶναι ἡ λαχτήρα σου τὰ πάθη μας νὰ μάθεις Καὶ, σύντομα ἔτσι, τις στιγμὲς τις ὑστερες τῆς Τροίας Νάκουσαι, ἂν καὶ φρίσσουσε τὰ φύλλα τῆς καρδίας μου Τοῦ νοῦ μου ἀναθυμώμενου τις τόσες συφερές μας Καὶ νάποφύγει ἀποκητάει τὸν πόνο τους.—Θάρσισο :

Τῶν Δαναῶνε οἱ ἀρχηγοί, συντριμμια τοῦ πολέμου Κι' ἀποδιωγμένοι τῶν Μοιρῶν, χρόνια καὶ χρόνια τόση, Τετράφηλο ἄλογο βουδὸν σκαρῶνον μ' ἐλατῆνια Πλευρά, βοηθῶ τους ἔχοντας ἀσύγκριτη τὴν τέχνη Τῆς Ἀθηνᾶς. Τοῦ γυρισμοῦ τὸ ψευτοκράζουσι τᾶμα· Μὰ ἐνῶ ἔτσι τὸ παντελαλᾶν, τὸ ἀφρόγχα κληρόνουσι Τῶν ἀντρεωμένων τους : κρυφὰ σὰ σκοτεινὰ πλευρὰ του Τοὺς κλείνουσι, καὶ τὰ σωθικά τὰ τρίαθθα κι' ὡς μέσα Μ' ἀρμυτωμένο ἕνα στρατὸ τὰ σπλάχνα του γιομίζουσι...

Κοίταται ἀντίκρυ ἡ Τένεδο, πλούσιο νησί ἀκουσμένο Τοῦ Πριάμου ὄσο ὀρθόστασε στις δόξες της ἡ χώρα—

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

Ο ΓΗΤΑΥΡΟΣ*

ΑΝΝΟΥΛΑ. Δὲν ξέρω. Ἐβρω μονάχα πῶς εἶναι ἀληθινὸ αὐτὸ πού θὰ σὰς πῶ.

ΓΙΑΓΙΑ. Τί λοιπόν ;

ΑΝΝΟΥΛΑ (μοντοστέκεται λίγο, ὑστερα σὸν ξαφνικά). Νά, ὁ πατέρας εἶναι κακός, εἶναι κακός.

ΓΙΑΓΙΑ. Μπὰ παιδάκι μου καλὸ νὰ σοῦβρη, τί εἶν' αὐτὰ πού λὲς γιὰ τὸν πατέρα σου !

ΑΝΝΟΥΛΑ. Ναι, εἶναι κακός, εἶναι κακός. Μπροστὰ του αἰστανόμυχι τὸν ἑαυτὸ μου τιποτένιο, ἐκείνη ἡ ματιὰ του, ὅταν με βλέπη τόσο ἄγρια τις στιγμὲς πού τοῦ μιλῶ με κάνει νὰ χάνω τὰ λόγια

*) Ἡ ἀρχὴ του στὸν ἀριθ. 321.

Τώρα ἀνεμόδαρτο ἄχαρο λιμάνι, φόβος μόνο Τῶν καραβιῶνε ὁ κέρφος του—σ' ἔρμο ἀπρογιάλι ἐτούτου Κρυμμένοι σὸν ἀράκανε, ρευγάτους τοὺς θερροῦμε Γιὰ τὴ Μυκῆνα δλάρμενου, καὶ ἀμέσως, λυτρωμένη Τῆς θλίψης τῆς πολύχρονης, ἀνοίγει ἡ Τροία τις πόρτες Καὶ με λαχτήρα τρέχουμε νὰ ἰδοῦμε ἄδειο τὸν κάμπο Τὸ δωρικὸ καὶ τὸ γιάλο πέρ' ἀφημέν' ὡς πέρα : Ἐδῶ Δωλιόπωνε ὁ στρατός, πικρὸς ἐκεῖ ὁ Ἀχιλλεὺς Στεμνένας εἶχε τις σκηνές· ἐκεῖ τῶν καραβιῶνε Τὸ μέρος· ἐσυνεθίζαν ἐδῶ ἀνοιχτὰ νὰ ρίχνουσι... Τὸ μαῦρο τᾶμα· ἄλλοι θωροῦν τῆς Ἀθηνᾶς Παρθένας Μὲ στόμα ὀρθάνοιχτο· ἄλλοι τους θωροῦν τὸσο ἂν' αἶτι Στὸ κάστρο νὰν τὸ μπᾶσουσε πρώτος τοὺς λείει ὁ Θυμοῖτης καὶ στήσουσι στὴν Ἀκρόπολη, εἶτε ἀπ' ὀρμηθῆναι Δόλου, Ἡ τί ἔτσι γιὰ τὴν Τροίας οἱ Μοῖρες· ὅμως Ὁ Κάπης κ' οἱ πὲρ φρόνιμοι στὸ πῆλαγο ἡ νὰ ρίξουσι Τοὺς δόλους καὶ τὰ πλανερὰ τὰ δῶρα τῶν Ἑλλήνων Τοὺς λένε, ἡ σάχη τὸ ἄλογο στις φλόγες νὰν τὸ κάψουσι Ἡ στῆς κοιλίας τὰ τρίαθθα, τρυπώντας το, νὰ ψάξουσι...

Μὰ σ' ἐκατὸ ἐνῶ ἔχωριζε τὸ ἀθέταιο πλῆθος γνῶμες Πρώτος ἀπ' ὀλους ἀξάρνα με ἄμετρο ἀσκέρι τρέχει Θυμοῖπαρτος ἀπ' τὴν κορφή τοῦ ἀκρόκαστρου καὶ κράζει Μακρυὰς ὁ Λαοκόνας : «—Δύστυχοι ὁ νοῦς σας ποῦναι, Θαρρεῖτε οἱ ὀχτροὶ πῶς ἔφυγαν ; Ἡ, λῆτε, τῶν Ἑλλήνων Ὅποιο τους δῶρο εἶναι ἄδολο ; Δὲ μάθατε οὔτε λίγο Τὸν Ὀδυσσεῖα ;... Ἡ κρύβουσι στὸ ζῦλο μέσα ἐκεῖνο Βαθῆσι οἱ Ἀγαίῳ, ἡ τὰ κάστρα μας νὰ ρίξει ἡ μηχανὴ τους Ἐποῦτῃ εἶναι, ἀπάνω τῆς χώρας μας στημένη Νὰ βλέπει ὡς μέσ' στὰ σπῆτια μας, ἡ κάποιο δόλο κρύβει... Τέλος φοβοῦμαι πιότερο τοὺς Δαναοὺς με δῶρα !» Εἶπε καὶ μ' ὀλοδύναμο τὸ χέρι ἕνα κοντάρι Τετράμακρο ἴσια στὸ κλειρὸ καὶ στὴν κρηματωτῆ του Κοιλιά τὸ ρίχνει· τρέμοντας τοῦ ἐστάθη καὶ τραντάζει Μέσθ του ἡ δέση κ' οἱ βυθοὶ του ἀπ' τὸν ἀγὸ μουχρρίζουσι... Κ' ἐνάντια ἂν τὰ μαντέματα, κ' ὁ νοῦς μας ἂν δὲν εἶταν Τόσο τυφλός, θὲ νάπερτε τὸ ἄπτάλι, τὸν κρυφῶνα Τῶν Ἀργεῖτωνε νάσκιζε, κὶ ὀλόρθῃ ὡς· τόρρα, ὦ Τροία, Κι' ὦ Ἀκρόπολη περήφανῃ τοῦ Πριάμου, θὰ ἐστεκᾶσουσι !

Μὰ τότε, νά, κάποιοι βοσκοὶ Ἀρβᾶνοι, ἐλακλασμένα Φωνάζοντας, στὸ Βασίλειῳ χειροδῆμένο σῶνον Κάποιους νῶ, μονάχους του που ἐπήγε ἀγνώριτους τους Καὶ παραδῶθη δουλερὰ, μ' ἕνα σκοπὸ μονάχα : Νάνοῖξῃ ἡ Τροία στοὺς Ἀγαίους, με θάρρος τὴν καρδίᾳ του Κι' ἀρεθῆ ἀπόφαση : ἡ νεκρὸς ἡ νὰν τους ξεγελάτῃ· Παντοῦθε τρέχει ἡ Τρωαδικὴ, κυκλόνοντάς του, νίκτη Μὲ μὴ λαχτήρα γιὰ νὰ ἰδεῖ τὸ σκλήθο ἀναγελώντας... Τῶρ' ἀκού τι ἐκατάφεραν σ' ἑμᾶς, κ' ἔτσι ὄλους νοῖωσε Τοὺς Ἑλλήνες μόνο ἀπ' ἐνὸς τὴν πονηριὰ δικῶ τους : Καθὼς ἐστάθη τρέμοντας, ξεραμάτωτος, καὶ ἐθῶρε Τόσο ἕνα πλῆθος, γύρω τους ρίχνει τὰ μάτια κ' εἶπε Στοὺς Τρώες : «—Ἀχ, τώρα σὲ ποιά γῆ, σὲ ἡπέλαο πο δ [νὰ φύγω ; Καὶ τί ἄλλο νὰ μου ἀπέμυσε τοῦ δύστυχου, που μῆτε

Τόπος γιὰ μένα νὰ σωθῶ δὲν εἶναι στοῦς δικούς μου, Κι' οἱ Τρώες ζῆτανε ἀλύπητοι νὰ μ' αἵματσκυλῆσουσι ;» Τοῦ ἀπολοπισμένου οἱ στεναγμοὶ τὰ πάθος τόσο ἀλλάζουσι, Που ἡ ὀρμητῆ μας πισσοδρόμισε, καὶ τὸν γλυκορωτοῦμε : Ποῦθε κρατεῖ καὶ τ' ἔρθ' ἔμᾳς νὰ εἶπει καὶ που εἰσάστῃ Σκλάβος νὰ πέσει ὀμόνος του... Τὸ φόβο ρίχνει τέλος Ἐκεῖνος κ' ἔτσι ἀρχίθησε : α—Τὴν πᾶσ' ἀλήθεια ἐσένθ Θα μολογῶσῃ Βασίλειῳ, κ' ἄς πάθω ὅ,τι κ' ἂν πάθω ! Μῆτε πῶς εἶμαι ἰσπρηθῶ τοῦ Ἀργουὺς βλαστὸς καὶ μῆτε Μοῖρ' ἀκαρδῆ τὸ Σίνωνα δύστυχο ἂν ἔχει πλάσει Μάταιο καὶ ψεύτῃ ζῆως ποῖς θὰ πλάσει : Τοῦ Βυλειδῆ, Τὸ δοξαμένο τ' ὄνομα, τοῦ γιοῦ τοῦ Παλαμῆδη, Ὁθάρρε ἡ Φῆμη, οἱ πελασγοὶ που αἰσγρά ἐσκοφαντῆσαν Προδότη κ' ἐτραζῆν ἀθῶο, ζητώντας νὰ ἐμποδίσει Τὸν πόλεμο, καὶ που θηροῦν, τὸν Ἡλίο στερημένο. Τοῦ κάκου τόρρα μ' ἔστειλε ὁ φτωχός μου ἐδῶ ὁ πατέρας Ἀπ' τοῦ πολέμου τὴν ἀρχὴ μ' ἐκείνον, συγγενῆ μας Στενὸ, νὰν του εἶμαι ἀχώριστος· καὶ ἐνόσω εἶχε τὸ σκῆπτρο Καὶ ἀκέρεις ὄλες τις τιμές, καὶ ἐγὼ σιμά του κάποια Τιμὴ εἶχα κ' ὄνομα· μὰ τοῦ Ὀδυσσεῖα ὁ τόσος φρόνος Τοῦ δουλεροῦ, (ἄγνωστα δὲ λέω), καθὼς ἀπ' τὸν ἀπᾶνον Κόσμο τὸν ἔρριξε στὸν Ἄδῃ, ἐζῶσα πιά στῆς θλίψης Τῆς μαῦρης μου τῆ σκοτεινῆς, σαράκι τρώγοντας μου Κρυφὸ, ὁ ἄδικος ὁ θάνατος τοῦ ἀθῶου ἀχώριστοῦ μου... Καὶ, ἀλλόφρενος, δὲ σώπαινα, παρὰ, ὅπου ἐτόχηνέ μου, Τὸ φρόνο του ὀρμηζόμενος νὰ ἐγδοκῆθῃ μονάχους, Ἄν κάποια ἡμέρα νικητῆς γυρίσω τὴν πατρίδα. Καὶ γύρωθι μου ἐσῆκοναν τὰ λόγια μου ἄγριο μῖσος...

Στίχοι.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΡΙΑΔΙΤΗΣ

Ἡ Ἑλλάς καὶ ὁ Κοινωνισμός*

§ 2.

Κοινωνιστικὰ χαράματα στὴν Ἑλλάδα

«Στὲς στῆλες τοῦ «Νουμά» δῶ καὶ δὺο τρεῖς μῆνες ἔνοιξε πλατικὴ συζήτηση γιὰ τὸ σοσιαλιστικὸ ζήτημα. Σοσιαλιστικὰς δικῶ μας, ὁ Γ. Σκληρὸς, ὁ Πέτρος Βασιλικός, ὁ Ζαβιτζάνης, Δελμούζος (Ντέλος) καὶ ὁ Γιαννιός, ζώντες στὴν Ἑυρώπη καὶ μελετώντας ἀπὸ σιμά τὴ μεγάλη σοσιαλιστικὴ κίνηση, ὄχι μονάχ στὰ βιβλία μὰ καὶ στὴ ζωὴ, μὰς φωνάζανε πῶς δὲν οἱ ἀκαμφορτικοὶ καὶ στὴ γλώσσα καὶ στις ἰδέες πρέπει νὰ γίνουμε σοσιαλιστὰδες γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ χτυπήσουσι ἀποτελεσματικὰ τὴ ρουτίνα. Ἄλλοι δικῶ μας, φωτισμένα μυαλὰ κ'»

*) Κοίταξτε ἀρ. 317 τοῦ «Νουμά».

μου. Ἐγὼ, γιὰ μὲν, τὸ ξέρεις, τότες φορὲς σοῦ τόχω πεί, θέλω νὰ εἶμαι λεύτερη, πάντα λεύτερη Νὰ παίζω, νὰ τραγουδῶ, νὰ λέω τὰ λόγια μου πάντα ἀνοιχτὰ Μὰ ὁ πατέρας εἶναι ἐδῶ, μὴ πῆση φοβερὴ, μὴ ἐξουσία, ἕνα μάτι που μοῦ κόβει τὴ χαρὰ, πού μου στερεῖ τὴ ζωὴ, τὸν ἄερα, πού μου φέρνει τὴ μελαχολία.

ΓΙΑΓΙΑ. Μὰ δὲν ξέρεις, Ἀνούλα, δὲν καταλαβαίνεις πῶς παιχνίδια τρελλὰ καὶ πολλές φωνὲς δὲν ταιριάζουσι σήμερρα στὸ σπῆτι μας ; Αὐτὸ θὰ πῆ πῶς δὲν ἔχεις αἰστανθῆ με τὰ σωστὰ σου τὸ κακὸ πού βρῆκε τὸ σπῆτι μας με τὸ θάνατο τῆς καημένης σου τῆς μανουλάς.

ΑΝΝΟΥΛΑ (σὰ μετανοημένη). Ἀλήθεια, γιὰ γιὰ μου, ἔχετε δίκιο. Δὲν ἔπρεπε νὰ παίζω, δὲν ἔπρεπε νὰ χαίρομαι. Εἶμαι μὴ ἀνήτη Δὲν τὸ εἶχα συλλογιστῆ αὐτό... Μοῦ φαίνεται πάντα πῶς εἶμαι ἀκόμα πῆς καλόγριες, πού ὀλη μέρρα ἄλλο τίποτα δὲν ἔκανα ἀπὸ παιχνίδι. Ἐκεῖ, γιὰ γιὰ μου, εἶχα ξεχάσει πιά ὀλότελα τὸ σπῆτι μας Δὲ συλλογίζουσι τίποτα, τίποτα. Τῶρα ἔρχονται πολλές ὄρες πού ξεχάνω πῶς ἔχουμε πένθος, πού λησμονῶ ὀλότελα πῶς εἶχα μὴ τόσο καλὴ μητερούλα, καθὼς μοῦ λῆτε, πού τὴν ἔχασα.

ΓΙΑΓΙΑ. Ἄ ! αὐτὸ εἶναι κακὸ. Πρέπει πάντα νὰ θυμάται τὴ μητέρα σου καὶ νὰ λατρεύῃς τὴ μνήμη της. Γιὰ ὀλη σου τὴ ζωὴ πρέπει νὰ τὴ θυμάσαι. (Ἀναστενάζει).

ΑΝΝΟΥΛΑ. Ἐγὼ καλὰ καλὰ δὲν τὴν εἶχα γνωρίσει ; Μονάχα, θυμάμαι ἐκεῖνο τὸ βράδυ, πού στείλατε καὶ με πῆρατε ξεφνικὰ ἀπὸ τὸ σχολεῖο καὶ μοῦ ἀναγγεῖλατε πῶς ἡ μητέρα μου εἶτανε ἀρρωστη βαρεια. Με φέρατε ἐδῶ καὶ τὴ βράχα πεθαμένη. Τότες ἀληθινὰ αἰστανθῆκα μὴ μεγάλη λύπη, γιὰ τὴ νόμιζα πῶς θὰ γύριζα πάλι στις καλόγριες καὶ ἔξερρα πῶς θὰ μοῦ ἔβαναν ὀλο μαῦρρα, καὶ θὰ με φωνάζανε πιά ὀρρανή. Καὶ μοῦ εἶναι τόσο κακὸ, τόσο ἀντιπαθητικὸ αὐτὸ τὸ ὄνομα ὀρρανή.

ΓΙΑΓΙΑ. Ἀχ ! αὐτὴ πάντα σὲ ἤθελε κοντὰ της. Καὶ τότες φορὲς ἔλεγε τοῦ πατέρα σου νὰ σὲ βγάλλῃ πιά ἀπὸ τὸ μοναστῆρι.

ΑΝΝΟΥΛΑ. Κι' αὐτὸς, καταλαβαίνω, δὲν ἤθελε. Ὑστερρα μὲν λῆτε γιὰ τὴν λέω πῶς εἶναι κακός... Ἀχ ! ὁ πατέρας μὲν φαίνεται πῶς εἶναι ἕνας ἄνθρωπος καμωμένος γιὰ νὰ βασιλιάζῃ κόσμο. (Ἀλλάζει τόνο). Ἐτσι θὰ ἔκανε βίβια καὶ τὸ Σταῦρο,

αυτοί και ψυχές φιλελεύθερες, τους αντίπαυε, ακολουθώντας τή σωστή ιδέα πως εμείς οι Ρωμιοί, σάν Κράτος ακόμα άφταιστο και σάν έθνος χιλιο σκορπισμένο, έχουμε ανάγκη από έθνισμό πρώτα κι άρχης, κι ό Σοσιαλισμός για τήν ώρα είναι για μας επικίνδυνη πολυτέλεια.» (1)

Ό κ. Σκληρός, ό όποιος έπροκάλεσε τή συζήτη τι, όρμάται από τήν ιδέα τής άστικής μας σαπίλας, και για τή θεραπεία της δέν βλέπει παρά φάρμακα έργατικά, προλεταρικά, που θα φέρη με τόν καιρό ή οικονομική εξέλιξη. Ό συλλογισμός είναι αυτός: μας κυβερνάει άστική σαπίλα — τήν άστική σαπίλα γιατρεύουν μόνο φάρμακα προλεταρικά — λοιπόν θα έχουμε στο μέλλον προλεταρικήν ένεργεια. Οι δύο όροι αυτού του συλλογισμού είναι χωρίς άξια. Διότι 1ο) Είναι άλήθεια που κυβερνώμεθα από άστική σαπίλα; Σαπίλα είναι λέξις που δέν χρειάζεται σχολία. Και ποιοι άποτελούν σάπιε τάξι στην Ελλάδα; Η έλεύθερη αυτή γωνία του έθνους που κάθε μέρα άνδρώνεται, σ' όλους τους κλάδους τής ζωής δέν έχει λάβη άκόμη τήν καιρό να σαπί σέ κανένα μέρος της. Ό νέος που γράφει: αυτές τές γραμμές παρακολουθεί τακτικά και στη ζωή και στα βιβλία, και στα περιοδικά, και στις έφημερίδες, τα πράγματα και τής Ευρώπης και του κόσμου και έχει σχηματίσει τήν πεποίθησι που λέγοι: τόποι έχουν και έργατες και υπαλλήλους, και πλουσίους με ύγιέστερο νου και με άγνώτερη ψυχή από τους ίδιούς μας. Ένα πράγμα είναι που έμας, με όλη τήν πολιτική μας άπαιδευσία, μας κάνει να μιλούμε για διαφθορά και για σαπίλα είναι το ρουφέτι, το ασφαλέςτερο γνώρισμα τής πρωτογενούς πολιτείας. Όταν δέν είναι ή πολιτική άπαιδευσία, ή παρανόησις τής ιστορίας που μας έδηγε σέ παρόμοιες κρίσεις, είναι οι έξαιρετικές περιστασεις που σήμερα μας περιγυρίζουν, οι διωγμοί και τα θάνατα του σκληρωμένου έθνους, οι οικονομικές δυσκολίες που βάνουν εμπόδια στην πραγματοποίηση τόν πόθων μας, και κατ' ακολουθία οι κίνδυνοι που βλέπουμε να φεθερίζουν τήν έθνική μας κληρονομία. Η άλήθεια όμως είναι, που μ' όλη τήν άταξία που βλέπουμε, δέν υπάρχει τίποτε σάπιε στα πράγματα τής πολιτείας και τής κοινωνίας μας.

2ο) Το ότι τήν άστική σαπίλα γιατρεύουν μόνο φάρμακα προλεταρικά, δέν είναι πέρα πέρα όρθό.

(1) «Νουμάς» 285—2 του Μάρτη 1908

Έπρεπε πρώτα πρώτα ό κ. Σκληρός να μας άποδείξη πως ή σαπίλα μας έχει γιατριά. Έπειδη συμβαίται συχνά στην ιστορία που ή σαπίλα μις τάξεως σέρνει το έθνος στον έλεθρο. Έτσι συνέβηκε και στην Ελλάδα και στη Ρώμη και στο Βυζάντιο, αλλά και στη Γαλλία του Λουδοβίκου 14ου, γιατί εγώ τή σημερινή Γαλλία τή θεωρώ πολύ σακτική. Έπειτα κι' αν ή σαπίλα μας είχε γιατριά, που είναι τα προλεταρικά φάρμακα; Που είναι το προλεταριάτο; Πρέπει βίβαια να περιμένουμε τή γέννησί του, πρέπει δηλαδή να περιμένουμε τή γέννησι άριστης βιομηχανίας, γιατί, όπως όρθά παρατηρεί ό κ. Ίδας ή βιομηχανία δέν είναι άριστη στο Έλλαδικό βασίλειο για να βγάλει πολλούς προλεταριους, και ίτως οι έργατες στην Ελλάδα, συγκριτικά με άλλες κοινωνίες, ζουν καλά.» (2). Είναι γνωστό που μόνο ή βιομηχανία, και μάλιστα ή μεταλλοβιομηχανία γεννάει και τα μεγάλα κεφάλαια, και το προλεταριάτο, και τόν κοινωνισμό.

Οι δύο όροι του συλλογισμού του κ. Σκληρού είναι σφαλμένοι, και το σφάλμα έρχεται από μια παραρρηνία τής Έλληνικής Έπανάστασις, που τή θεωρεί ακατά βάθος άστική, ενόψει έθνική, κάτι άλλο πκρά ένας άγώνας μεταξύ κοινωνικών τάξεων.

Από τήν «Έρευνά» του κ. Δρακούλη, και από το «Νουμάς» έμάθαμε που στο Βόλο βγαίνει μια έφημερίδα προλεταρική, ή «Έργατης.» Αυτούμεθα που δέν τή γνωρίζουμε περισσότερο. Τώρα μας άναγγέλλεται και πανεργατικό συνέδριο. Δέν έχουμε καμιάν άμοδιότητα να προφητεύουμε, και άκούμεστε μόνο να βεβαιώνουμε τα πράγματα. Στην Ελλάδα έχει γίνη ως τώρα λόγος μόνο για το ζήτημα αν θα έχουμε κοινωνισμό στην Ελλάδα, ή αν πρέπει να έχουμε. Κινείσ όμως, απ' όσα τουλάχιστο ξέρουμε, δέν είπει άκόμη τί είναι κοινωνισμός, ποιές δηλαδή είναι οι άπαιτήσεις του. Πιθανόν και έλπίζουμε να παρουσιάσουμε εις το Έλληνικό κοινό άκριβή συστηματική μελέτη του κοινωνιστικού ζητήματος. Όσοτόσο θα πούμε εδώ δύο λέξεις για να πιάσουμε κι' έμεις μις θέσι στην συζήτησι που άνοιξε στους παρασμένους μήνες στο «Νουμάς».

Ένας Ίταλός δημοσιογράφος, ό κ. Amilcar Cipriani, πρόην συντάκτης τής «Petite Republique», και τώρα τής «Humanité», έσυμ-

(2) «Νουμάς» 295—11 του Μάη 1908.

βούλευε πρό καιρού τήν Ελλάδα να έγκολπωθή τήν κοινωνιστική θεωρία, διχ τόν λόγο ότι:

«Είπε άναμφήριστον, ότι ό κοινωνισμός είναι εκείνος, όστις, διχ τών ήρωικών του έπαναστάσεων, τών άδιαλείπτων κινήματων του, τής διηνεκούσ προπαγάνδας του, τών γραφμένων του, τών έναριθμητων συνελεύσεών του, τής σταθεράς, ένεργητικής και έπιμόνου αντιδράσεώς του, τής εισδύσεώς του εις όλα τα κοινοβούλια και τας άλλας δημοσίας αρχάς, ώθησε και ώθεί όλας τας Κυβερνήσεις ν' άναγνωρίσωσιν ότι υπάρχει κοινωνικόν ζήτημα και να εφαρμόσωσι βεθμηδόν μέρος του προγράμματός του, ελάχιστον.»

Ό κοινωνισμός επίσης είναι εκείνος, όστις κατόρθωσε να παρέλθη εν μέρος το μίσος, όπερ οι Κυβερνήσεις είχαν ένοσπείρη ανά μέσον τών λαών, ό περ ήδελφοποίησεν όλους τους έργατικούς.

«Είς τήν προσέγγισιν αυτήν τών λαών, εις τόν εύρον αυτόν σύνδεσμον πάντων τών εργατικών, ή Έλλάς λάμπει διχ τής άπουσίας της. Είναι όλιγώτερον προηγμένη τής Ίαπωνίας;

«Πρέπει άρα πεπαιδευμένους τις «Έλλην ν' άρχισή να διαδίδη τήν μεγάλην ταύτην πολιτικήν και χειράφετον ιδεάν, ιδέαν τής αγάπης, τής ειρήνης, τής όμονίας, τής εύπραγίας, τής κοινωνικής ίσότητος και τής έλευθερίας μεταξύ τών ατόμων.»

«Δέν πρέπει ή Έλλάς να μίνη επί πλέον έξω τής μεγάλης ταύτης κινήσεως τών κοινωνικών αξιώσεων και τής κοινωνικής μεταμορφώσεως.»

«Ακριβώς διότι αυτή έχει ένδοξον παρελθόν, όρμίζει να είναι άξια αυτού και να έχη και παρόν εν όμοφώνια προς αυτό. «Ας παύσωσιν οι Έλληνες ν' άγωνίζονται διχ τους ύπουργούς και να κύπτωσιν ως έίλωτες πρό τής μοναρχίας, γεγονός όπερ άποτελεί έντροπήν διχ τήν κοιτίδα τής δημοκρατικής ιδέας, διχ τήν μεγάλην ταύτην έστίαν τής έλευθερίας, τής προόδου, του πολιτισμού, ήτις ύπήρξεν ό πρώτος φωτός όφρος, εν ή ανθρωπίνη διάνοια έστησεν εν μέσω του βαθέος σκότους τής βαρβαρότητος, ήτις τήν περιέβαλε.»

«Σήμερον έθνος, εν ή ό κοινωνισμός δέν ύφίσταται, είναι έθνος νεκρόν. Πρέπει να ζήση τις και διχ να ζήση αξιοπρεπώς και ως άνθρωπος, πρέπει να άγωνίζηται, ουχι διχ τόν Έλληνισμόν, αλλά διχ τόν Κοινωνισμόν.»

«Τό πρώτον θα μεγάλωτη και θα ενισχύση τήν μοναρχίαν, το δεύτερον θα δοξάση τήν Ελλάδα, θα

όσο που πήρε ό αδερφούλης μου τα μάτια του κι' έφυγε.

ΓΙΑΓΙΑ (με όρμη). Σούτ! Άννούλα, μην ξαναπήσ τέτοιο λόγο. Ποιάς σου τα είπει αυτά; Ψευματα, ψέματα, ό Σταύρος δέν έφυγε. Τόν έστειλε από καιρό ό πατέρας του στο έξωτερικό για κάτι δουλειές του έργοστάσιου και μια μέρα θα γυρίση.

ΑΝΝΟΥΛΑ (χαμογελώντας). Ένοιωσας, για για μου, μην ταραξέστε. Τά ξέρω εγώ, τα έμαθα. Έμαθα όλη τήν άλήθεια. Έμαθα πως ό Σταύρος έφυγε από το σπίτι, γιατί μάλωσε με τόν πατέρα, έμαθα ακόμα πως ή μητέρα μου άγαπούσε τόσο πολύ το Σταύρο, ώστε άρρώστησε ύστερα από το φευγού του κι' αυτό στάθηκε ή αίτία να πεθάνη.

ΓΙΑΓΙΑ. Ποιάς σου τα είπει αυτά; Πες μου Άννούλα, ποιός σου τα είπει;

ΑΝΝΟΥΛΑ. Δέν έχω καμιά δυσκολία να σας πώ ποιός μου τα είπει. Νά, προχτές που πήγα στο σπίτι τής φιλενάδας μου τής Πιπίττας, είδα και τόν αδερφό της, το μεγάλο της αδερφό, τόν ξέρετε. Αυτός με ρώτησε για το Σταύρο, χαμογελώντας με πονηριά, αν μας γράφη τακτικά, αν ξέρουμε π' ύβρισκεται τώρα, γιατί δέν ήρθε στο θάνατο τής μητέρας και κάτι άλλα τέτοια. Έγώ παραξενεύτηκα για αυτά

και δέν του άπάντησα τίποτα. Ύστερα όμως ρώτησα τήν Πιπίττα, κι' αυτή τότε μου είπει χαμηρώνοντας πως ό Σταύρος είτανε συμμαθητής στο γυμνάσιο με τόν αδερφό της, και πως ενώ ό αδερφός της ύστερα από το γυμνάσιο πήγε στο πανεπιστήμιο, κ' έγινε ένας σπουδασμένος νέος, ό Σταύρος έμεινε άσπουδαστος, δίχως καμιά άξια στην κοινωνία, φευγάτος από το σπίτι του, και καταραμένος από τόν πατέρα του. Είναι άλήθεια όμως πως ή Πιπίττα μου είπει και τούτο. Ό Σταύρος δέν έφταιγε ό καημένος που έφυγε. Όλα τάφταιγε ό πατέρας που τόν καταπίεζε. Τότε μ' έπιασε μια περιέργεια και τήν παρακάλεσα να μου πη όλα όσα ξέρει. Μα αυτή μου είπει πως παραπάνου απ' αυτά δέν ήξερε τίποτα, και πως κι' αυτά που μου είπει δέν είναι μυστικά. Όλος ό κόσμος τά ξέρει. Τώρα θέλω να το πιστέψω και σύ πως ό Σταύρος δέν φταίει, όχι δέν φταίει, δέν είναι δυνατό να φταίη. Κάτι μέσα μου νοιώθω που μου το λέει.

ΓΙΑΓΙΑ (ξεσπάει σε δάκρυα και τήν άγκαλιάζει). Άχ! Άνοητικ μου άχ! Ναι, ό Σταύρος μας δέν φταίει δέν φταίει. Τόσον καιρό που τάκρυβα αυτά, για να μη σε λυπήτω. Δέν ήθελα να ξέρη τίποτα.

ΑΝΝΟΥΛΑ. Και γώ τόσες μέρες τώρα για τόν ίδιο λόγο δέ σας έκαμα καμιά έρώτηση. Προσπαθώ να μη σας φέρω στη μένη σας λυπητερή πράματα. Είμωνα όμως αυτές τις μέρες τόσο περιέργη, τόσο περιέργη... Μα τώρα δέ θα μου το άρνηθητε αυτό, γιαγούλα μου, δέ θα μου το άρνηθητε. Θα μου τα πητε όλα. Θα μου δώσετε άπάντηση σε κάθε έρώτησή μου... Έλα λοιπόν πέστε μου, ό Σταύρος ά θυμάμαι καλά, δέν είτανε ένας άψηλός, με ώραίο παρουσιαστικό, με λίγο μαύρο μουστακάκι, με μάτις μεγάλα μαύρα, μαλλιά μαύρα σάν τής μητέρας;

ΓΙΑΓΙΑ. Ναι, ναι... Άχ πόσο έμοιαζε μ' έκείνη... Τα χαρακτηριστικά της, τήν ψυχή της, όλα του τα είχει δώσει.

(Μπαίνει ό ύπερότης.)

ΥΠΕΡΕΤΗΣ. (προς τή Γιαγιά). Περιμένουμε, κυρία, κανένα μουσαφιρη, κανένα συγγενή;

ΓΙΑΓΙΑ. Όχι. Γιατί με ρωτάς;

ΥΠΕΡΕΤΗΣ. Ηρθε ένας νέος κάτου, και κατέβασε τα πράματά του από το άμάκι και τάφερε μέσα, και τώρα μας δίνει διαταχές σε να βρούμεται στο σπίτι του.

ΓΙΑΓΙΑ. Περιέργο. Ποιάς να είναι αυτός;

ἀνυψώση και θά χειραφετήση τόν λαόν. (3)
 'Αναφέρουμε τούς λόγους του 'Ιταλού δημοσιογράφου, χωρίς να επιδοκιμάζουμε όλες του τές ιδέες. Όταν όμως λέγει πως οι 'Ελληνες σκύθουν ως ελλώτερος πρό της μοναρχίας (!) γεγονός που είναι έντροπή διά τήν κοιτίδα της δημοκρατικής ιδέας, παρατηρούμε ότι l'habit ne fait pas le moine και ότι χωρίς άλλο ή ελληνική βασιλεία είναι πολύ δημοκρατικώτερη, και κατά βάθος πολύ πλέον φιλελεύθερη από τας κυβερνήσεις των 'Ηλλυσίων. 'Επίσης όταν λέγει ότι για να ζήση κανείς αξιοπρεπώς και ως άνθρωπος, πρέπει ν' αγωνίζεται, όχι διά τόν 'Ελληνισμό, αλλά διά τόν Κοινωνισμό, παρατηρούμε ότι αληθινό περιεχόμενο του κοινωνισμού είναι ή ελεύθερη ανάπτυξις της προσωπικής και εθνικής άτομικότητος, και ότι ή θεωρία του Διεθνισμού, αν και είναι δυνατό να κρύβη καμιά νέα συνείδησι της εθνικότητος, είναι όμως γενικά λαμβανόμενη, μία ούτοπία.

'Αλλοι πάλιν λέγουν: «Ο Σοσιαλισμός είναι ιδέα αυτή καθ' εαυτήν υπέρροχος, θεία, αποτελούσα τόν άκρον άωτον του Χριστιανισμού. Ο Σοσιαλισμός παρέχει εις τούς λαούς τόν δικαίωμα του ζήν εν ευνομία, ισότητι και ελευθερία» (4)

'Από τέτοια γενικά λογικά δεν είναι βέβαια δυνατό να σχηματισθώσιν ιδέες των άξιώσεων του συγχρόνου κοινωνισμού. Γι' αυτό, εσώτου δυνηθώμε να πούμε περισσότερα, θά δώσουμε εδω ένα σκελετό της κοινωνιστικής θεωρίας, συμφωνούντες με τή γνώμη του κ. Μ. Ζαβιτζιάνου, ότι θά είναι μεγάλη θετική ώφελεια, αν κινηθώ ή προσοχή της νεολαίας μας εις κοινωνικά και φιλοσοφικά προβλήματα (5).

(Κέρκυρα)

N. ΠΟΥΛΗΜΕΝΟΣ

(3) «'Ελληνισμός» 112.
 (4) Κ. Καραδήμας, εν «'Ελληνισμῶ» 119.
 (5) «Νουμάς» 287-16 του Μάρτη 1908.

ΤΗΣ ΑΥΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΕΙΛΙΝΟΥ

ΜΑΡΡΙΑ

Σιγαλοπέφτει ή καταχνιά τῶ βραδυνοῦ μελέμι ψυχομαχίας στής Τένεδος τ' ἀπλόχωρο κανάλι, κοιμήθησαν ἀπό βραδύς στούς κόρφοις οἱ άνέμοι, κι' ἀχνά σιγαλοφύβιστο βογγάει τὸ περιγάλι.

'Αράδα πέρα τὰ Μαυριά ξασπρίζει τὸ φεγγάρι ἕνα καράβι ἀπ' ἀνοιχτὰ πλωρίζει και ζυγώνει κατὰ τήν ἔσρα' οὐδέποτε τῆς πλώρης τὸ φανάρι... —Μὴν ἀραγεσ κοιμήθηκεν ἡ ναῦτης σὸ τιμόνι; !... Σμῆρη.

ΝΙΚΟΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΣ

ΑΝΝΟΥΛΑ. (φεύγοντας τρεχάτη). Πάω νά ιδῶ ἐγώ...

(Ὁ ὑπερέτης φεύγει).

Πάρη

ΑΝΝΟΥΛΑ (ἔρχεται τρεχάτη κι' ἀγκαλιάζει τή Γιαγιά). Αὐτός είναι, γιγιά μου, αὐτός. Τόνε γνώρισα ἀμέσως. Εἶναι αὐτός, αὐτός.

ΓΙΑΓΙΑ. Μά ποιός είναι ἐπί τέλους. Δέν καταλαβαίνω.

ΑΝΝΟΥΛΑ. Δέν τὸ μαντεύετε, γιγιά μου, δέν τὸ μαντεύετε; Ὁ Σταύρος καλέ, ὁ Σταύρος μας.

(Ἡ Ἀννούλα φεύγει πάλι τρεχάτη).

ΓΙΑΓΙΑ (σά βυθισμένη). Ὁ Σταύρος! Ὁ Σταύρος!.. Εἶναι δυνατό;

Πάρη.

(Μπαίνει ὁ Σταύρος φορώντας ρούχα καθαρὰ, πού ὅμως φαίνονται κάπως φτωχικά. Στήν ἀγκαλιά του είναι ριχμένη ἡ Ἀννούλα. Ἀκολουθεῖ ὁ ὑπερέτης κρατώντας ἀπὸ τὸ κάθε χέρι και μιά βαλίτσα. Στέκεται λίγο, κ' ἔστερα φεύγει, παίρνοντας και τίς βαλίτσες).

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιά τήν Ἀθήνα ἀρ. 8.— Γιά τίς Ἐπαρχίες ἀρ. 7
Γιά τὸ Ἐξωτερικό φρ. χρ. 10.

Γιά τίς ἐπαρχίες δεχόμεσται και τρίμητες (2 ἀρ. τήν τριμηνία) συνδρομές.

Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητής ἂ δὲ στείλει μπροστά τή συνδρομή του.

10 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιάσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἐθν. Τράπεζα Ἑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμός Τροχιάδρου (Ἀκαδημία), Βουλή, Σταθμός ὑπόγειου Σιδηροδρόμου Ὁμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας Γ. Κολάρου και Σακέτου (ἀντικρυ στὴ Βουλή).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα και Βόλο, στὰ Πρακτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ λευτεριά κ' ἡ σημερινή μας ἐποχή.— Ἡ πείνα τῆς Λευκάδας.— Οἱ «ἀπαίσιοι» μὴ μαλλιαροί.

ΤΟ ἄνοιγμα τῆς Τούρκικης Βουλῆς σφράγισ τελεωτικῶς τήν τελευταία πολιτικὴ μεταβολή σὸ γειτονικό μας κράτος. Δέν ἔμεινε πιά κανένα ἀπὸ τὰ σημαντικὰ κράτη τοῦ κόσμου, δίχως πολιτικὴ λευτεριά. Σημάδι ἀλάθευτο τοῦ ἔθνικηματος τῶν λαῶν, και ἀπόδειξη πὸς τήν ἐξέλιξη πρὸς τὰ μπροστά τῆς παγκόσμιας σκέψης δέν είναι δυνατό νὰ τὴ σταματήσῃ κανένα ἐμπόδιο.

Κανένας δὲ θά μπορούσῃ ν' ἀρνηθῇ πὸς οἱ μεγάλες ἀρχές τῆς Γαλλικῆς ἐπανάστασης πὸς διαλαλήθηκαν σὸν κόσμο με τήν ἀνατολή τοῦ περασμένου αἰῶνα, ἀπάρθησαν ὁλοῦθε και φύτεψαν και μέτωσαν, ὅσο κι ἂ σὸ δρόμο τους πολεμήθηκαν, στραβοπάτησαν, παρεξηγήθηκαν. Καὶ τὸ ἀργόπερῆμά τους ἀκόμα ξακολουθεῖ, και τὰ τελευταία σημάδια δέν είναι βέβαια και ἡ μορφή τῆς τελειωτικῆς νίκης τους.

Ἡ πρόδο φωνισθὴ θά μᾶς φέρῃ σὸ καινούριες στρατες, τὸ κοινωνικό ζύωμα θά μᾶς παρουσιάσῃ σὸ μέλλον καινούριους ὀρίζοντες, μὰ πάντα ἡ σημερινή μας ἐποχή πὸς ἐξδιάλυσε τὰ σκοτάδια κ' ἔφερε τὸ φῶς και στούς ἀπολίτιστους λαούς τῆς Τούρκικης Ἀνατολῆς, θά σταθῇ σημαντικὴ σὸ κατοπινὰ μας χρόνια.

*

ΑΠὸ τὴ Λευκάδα φωνές πείνας ἀκούονται, κ' αἰτία ἡ ἀζητησιὰ τοῦ κρασιῦ και τὸ στυμμάτημα τοῦ ἐμπορίου. Οἱ ξένες ἀγορές δέν τραβᾶνε πιά τὸ κρασί τὸ μόνο πρᾶμα

πού βγαίνει τὸ νσί, κ' ἔτσι ὁ στωχὸς λαὸς πὸς ἔλο τὸ χρόνο καλλιεργεῖ ἔοδεύοντας και βουτώντας στὰ δάνεια και στὴν τοκογλυφία, τὸ ἀμπελί του, σὰ φτάσει ὁ καιρὸς ὁ πολυπόθητος τοῦ ξεπουλήματος, μένει μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα.

Σ' αὐτὸ φταίει τὸ περισσότερο, τὸ Κράτος. Πὸς ποτὶς δὲ φρόντισε γιά τὸ μέλλον τῆς παραγωγῆς τοῦ τόπου, και δὲν κοιτάξῃ ν' ἀνοίξῃ στὰ προϊόντα μας καινούριες ἀγορές και δὲν ἐμπόδισε τὴ φοβερὴ νοθεία τοῦ κρασιῦ, τὴν κυριώτερη ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ, ἀπὸ μέσοι τῶν ἀσυνείδητων ἐμπόρων, πὸς εἴχανε σὸ νοῦ τους τὴν πρόσκαιρὴ ὀφίλεια, ἀδιαφορώντας γιά τὸ χαντάκι μῆς δλάκερης παραγωγῆς.

Ἐξὸν ὅμως ἀπ' αὐτὸ ἄμα, εἰδὼ και τὸς χρόνια πρηνήκανε τὰ πρῶτα σημάδια τῆς στενοχωρίας σὸ ἐμπόριο τοῦ κρασιῦ, δὲ φρόντισε σύγκαιρα τὸ Κράτος νὰ δασκαλέψῃ, στούς καλλιεργητάδες τὸ λάθος πὸς κάνουν ὄντας κρεμασμένοι μόνο και μόνο ἀπὸ ἕνα εἶδος παραγωγῆς, ἐνὼ μπορούσαν στὸν παχὺ τόπο τους νὰ καλλιεργήσουν ἄλλα εἶδη πὸς ἔχουν ἐξόδεξῃ πάντα στὴν ἀγορά. Μ' ἄλλα λόγια δὲ φρόντισε νὰ τοὺς διδάξῃ τὴν ἀποικίαν καλλιέργεια πὸς σήμερα ἡ ἐπιστήμη τὴν ὑποδείχνει ὡς τὴ μόνη σωτηρία τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ.

Κ' ἔτσι ἡ ἀφρονισιὰ αὐτὴ βρίσκει τὸν ἀντίτυπὸ τῆς σὸ Δημόσιο Ταμείο, πὸς ἔστερα ἀπὸ τὸς τραβήγματα πὸς ἔπαθε τώρα τελευταία με τὸς πρόσφυγες κ. λ. π. ἔδ πάθη και ἄλλο ἕνα πάλι γιά νὰ χορτάσῃ ψομὶ τοὺς πεινασμένους Λευκαδίτες, ὅματα τῆς ξακουσμένης ἐπιστήμης ἀναμελιῆς.

*

ΕἶΝΑΙ κάμποσο καιρὸς τὸρα πὸς μιά κκοιθῆσα γίνεται ἀπὸ μέρος μερικῶν Ἀθηναϊκῶν εφημερίδων σὸ μέρος τῆς δημοτικῆς μας γλώσσας. Δημοσιεύουνε δηλαδή, συχνὰ κομμάτια ἀπὸ ἀνύπερχα βιβλία δημοτικιστῶν τάχα, μαζεύοντας ἐκεῖ μέσα ὅλη τὴν ἀνοησιὰ τοῦ μυαλοῦ τους και τὴ βρωμερότητα τῆς ψυχῆς τους, κι ἀκόμα καταγγέλλουν σὸ Πανελλήνιο κοινὸ πὸς οἱ δημοτικιστάδες, «εἰ ἀπαίσιοι μαλλιαροί» ὑπνομεύουνε τὴ θρησκεία, και δὲ δυσκολεύονται μάλιστα οἱ ἴδιοι νὰ τυπώνουν και διάφορα μεταφράσματα ἀπὸ τροπάρια ἐκκλησιαστικὰ, πὸς τὰ σκαρώνουν μοναχοῖ τους κοροιδεύοντας αὐτοὺς πὸς τὴ θρησκεία μας.

Θά εἴτανε ἀνάξιο γιά τοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» νὰ δηλώνουμε ἀπ' αὐτὰς τίς στήλες πὸς τὰ τέτοια κωμώματα είναι ψεύτικα, και πὸς δέν ὑπάρχει κανεὶς ἀπὸ τοὺς δημοτικιστάδες μεταφραστῆς τῆς θείας λειτοργίας και τῶν τροπαρίων σὸ τέτοιο τρόπο. Ἄν οἱ δημοτικιστάδες μεταφράζανε, θά μεταφράζανε πάντα στὴν καθαρὴ δημοτικὴ μας και θά εἴτανε στὰ ἐκκλησιαστικὰ μας γράμματα τὴ δύναμη, τὸ χρῶμα και τὴ ζωὴ πὸς κλείνει μέσα τῆς ἡθονικῆς μας γλώσσας, σύμφωνα πάντα με τὸ πωρᾶδέγματο τῆς μεταφράσεως τοῦ Βενγελίου, τῆς κωμωμένης ἱστοστοχικῆς ἀπὸ τὸν Πάλλη.

Ὅτι τ' ἄλλα εἶναι ἔτιμη συκοφαντία πὸς μόνο οἱ κωτοπώνηρι εφημεριδογράφοι μας θά μπορούσαν νὰ τὴ βάλουν σ' ἐνέργεια, γιά νὰ μᾶς πολεμήσουνε ταχταί, μὴ νοιώθοντας πὸς μ' αὐτὰ και μ' ὅσα πολεμᾶνε τὸν αὐτὸ τους οἱ διάφοροι «ἀπαίσιοι» μὴ μαλλιαροί.

ΑΝΝΟΥΛΑ (ἐνῶ ἔρχονται ἀπ' ὄξω). Σὰ νὰ τὸ ἔξερα, Σταύρο. Σήμερα αἰστανόμουνε μιά χαρά, πὸς ποτὲ δέν τὴν εἶχα δοκιμάσει ὡς τώρα

ΓΙΑΓΙΑ. Παιδί μου, παιδί μου! (Τὸν ἀγκαλιάζει και τὸν φιλεῖ).

ΣΤΑΥΡΟΣ. Γιαγιά μου!

ΓΙΑΓΙΑ. Πὸς τὸ ἐλπίζα, παιδί μου, νὰ σὲ ξαναἰδῶ. (Κλαίει ἀπὸ συγκίνηση και χαρά).

ΣΤΑΥΡΟΣ. Καθῆστε, γιαγιά μου. Μὴν κλαίτε. Δέν κάνει νὰ κλαίη κανεὶς ἔμα είναι: στὰ χρόνια σας.

ΓΙΑΓΙΑ (πὸς ξακολουθεῖ νὰ δακρύνῃ). Κι' ὡς τόσο σὲ περιμέναμε, πάντα σὰ νὰ σὲ περιμέναμε. Σὲ περιμέναμε τὸ σπίτι, ὁ δρόμος, ἡ χώρα, ὅλα σὲ περιμέναμε.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Σὰς πιστεύω, σὰς πιστεύω... Κι' ἀφοῦ με περιμένατε δέν εἴτανε δυνατό παρὰ νὰ ἔρῃω μιά μέρα...

ΓΙΑΓΙΑ. Ἄχ! σὰ θυμάμει τὸ σπᾶραγμα μας ἐμένε και τῆς δυστυχισμένης τῆς μητέρας σου, ἐκείνη τὴ νύχτα πὸς βεβαιώθηκα πὸς μᾶς ἔφυγες... (Σαφινά). Ἐμαθες, Σταύρο, τὸ θάνατό τῆς;

(Μικρὴ πάρη).

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ναι, τὸν ἔμαθα μόλις χτὲς και

μάλιστα κατὰ τύχη ἀπὸ κάποιον ταξιδιωτή. ἔερω νὰ ὑποφέρω τίς σφοδρὲς ἀτάραχα. Γιά τοῦτο ἡ λύπη μου ὅσο κι' ἔ σταθῆκε μεγάλη, πνίχτηκε γλήγορα μέσα μου... Ἄμα συλλογίζεται κανεὶς πὸς κάθε στιγμή πὸς περνᾶει, κάποια σφοδρὰ κίφινει πίσω τῆς στὸν κόσμο, δέν πρέπει νὰ ξαφνίζεται. Πρέπει πάντα νὰ τίς περιμένει, και πάντα νὰ τίς δεχεται ἀτάραχα. Ἄρκει μονάχα νὰ μὴ τίς δὴ μιουργεί.

ΑΝΝΟΥΛΑ. Σταύρο, ξέρεις γιατί πέθανε ἡ μητέρα; Πέθανε γιά σένα, ἀπὸ τὴ μεγάλη ἀγάπη πὸς εἶχε γιά σένα

ΣΤΑΥΡΟΣ (ρίχνει τὸ κεφάλι του στὰ χέρια). Γιά μένα!

ΓΙΑΓΙΑ. Ἀπὸ τὴ νύχτα ἐκείνη, τὴν κακὴ νύχτα πὸς μᾶς ἀρραδες, ἔπεσε ἀρρωστή Καλὴ ὥρα ἀπὸ τότε δέν εἶδε. Ἄνα μαρᾶζι τὴν περιτριγύρισε, και μέρα με τὴ μέρα ἔρριβε. Καταριότανε τὴ ζωὴ τῆς, τὸν κόσμο, καταριότανε ὅλα και πύλλες φορές — δὲ σ' τὸ κρῶμα — (σφοδρῶς) καταριότανε και τὸν πατέρα σου... Και δέν εἶχε ἄδικο. Ὅλες οἱ ἐλπίδες τῆς εἴτανε σὲ σένα. Ὁ πατέρας σου καθὼς είναι ἄνθρωπος ὡμός, χωρίς ποτὲ νὰ τῆς πῆ ἕνα γλυκὸ λόγο, τῆς εἶχε κάμει τὴ ζωὴ τῆς μιά ἀπέραντη

στον πολιτισμό τῆς μορφῆς, καὶ στον πολιτισμό τῆς δυνάμεως, τὸν πολιτισμό τῆς οὐσίας, ἢ τὸ νοολογικὸ πολιτισμό. Ἡ ἀγάπη τῆς μορφῆς μονάχα μᾶς φέρνει σ' ἕνα εἶδος πλαστικῆς ἀκίνησιος. Ἡ ἀγάπη τῆς δυνάμεως μόνος μᾶς φέρνει σ' ἕνα εἶδος κίνησης ἀπαυτης, πού χάνεται μέσα τῆς κάθε τι οὐσιαστικό. Γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ φτάσουμε στὴν πραγματικὴ τὴν ἀλήθειαν, χρειάζεται κάποια ἰσορροπία ἀπὸ τὰ παλιὰ πού πρέπει νὰ τὰ συντηροῦμε, καὶ ἀπὸ τὰ νέα πού πρέπει νὰ τὰ δημιουργοῦμε.

K**

Ἡ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΡΑ

Σὺν κάθε βράδυ, εἴτανε πλημμυρισμένο τὸ λαϊκὸ ξεκινουργωμένο καφενεῖο. Ἡ μικρὴ πλατεῖα σιμᾶ στὸ λιμάνι φωτισμένη καὶ γεμάτη τραπέζια ἀντηχοῦσε ἀπ' τὴ χλοολοὴ καὶ τὰ γέλοια, πρὸ πάντων περὶ γύρω σ' ἕνα δικάρωτο, ἀνοστούλιστο κιάκι. Ἐκεῖ τραγουδοῦσαν, συνοδεύειν ἀπὸ μὴν ἑλαφρὴ μουσική, λίγες νέες γυναῖκες ξελαμισμένες, κοκκινωθευμέναι καὶ πρόσχρες, σιροπώντας ματιὰς καὶ χαμόγελα στοὺς γύρω τοὺς χαροκόπους ἐργατικούς, πού κουρασμένοι ἀπ' τὴν ἐργασία καὶ τὴ ζέστα τῆς ἡμέρας, ξεπλισταίνου ἐκεῖ μ' εὐχολογήματα, πίνοντας καφέ, μπύρα ἢ σπύρτα. Τώρα ἕνα τραγουδοῦ, γλυκὸ, δροσερὸ, ἀπλώνονταν μαζί μὲ τὸν ἦχο σιγαλῆς κιθάρας. Ἡ τραγουδίστρα φαινόταν ἡ νεώτερη ἀπ' ἄλλες, μιὰ ψηλὴ γυνὴ μὲ γλυκὰ μύτια καὶ μὲ καστανὰ μαλλιά πού στεργώνον ἕνα μελαχροινὸ πρόσωπο, ἀρετὰ συμπληθητικὸ μ' ὄλη τὴν ἑλλειψη τῆς ὁμορφάδας καὶ τὸ φτιασίδι πού ροδὸθαφε τὰ μάγουλά της. Εἴταν ντυμένη ἔπως καὶ οἱ ἄλλες, μ' ἕνα φόρεμα ἀπὸ χρώμα χτυπητό, τριανταφυλλί, μονάχα εἴταν ὀλιγότερο ἀνοιχτὸ τὸ λαιμὸ, καὶ δὲ φοροῦσε κανένα ἀληθινὸ ἢ ψεύτικο στολίδι. Καὶ ἐκεῖνο πού ἔκανε ἐντύπωση καὶ πού τὴν ξεχώριζε ἀπ' ἄλλες τὶς ἄλλες, εἴταν μιὰ σοβαρότη πού δὲν ἐταίριαζε σὲ τέτοιο μέρος, κάτι σὰν ντροπαλὸ καὶ σεμνὸ στὸ φέρισμό της. Δὲν εἴταν ἀπ' τὶς πιὸ ξεπεσμένες τὰ γέλοια καὶ οἱ ἐξυπνάδες ἐπάφανε μὲ μὲ ἰφάνηκε ἐκεῖνη πέντ' ἔξη νέου πού κύκλωναν ἕνα τραπέζι, κἀνοντας σατανικὸ ρευματεῖο, ἐγύρισαν τὶς καρέκλες τους σὲ τρόπο πού νὰ βλέπουν καλλίτερα τὶς ἄλλες. Μόνον ἕνας ἀντρὸς κοντόχοντρος, μὲ πρόστυχο ἐξωτερικὸ, μὲ χοντρή χρυσή

καδένα στὸ ἄσπρο γιλέ του, εἰδεινε πὼς εἴταν ὁ μοναχὸς θαματοῦς της, μὲ τὸ γέλοιο του, τὰ χειροκροτήματα καὶ τὰ κολακευτικὰ λόγια.

— «Α, ὁ κύρ Πέτρος ὁ ταμπακᾶς! λέγανε δύο τρεῖς στὸ πλαγιὸ τοῦ τραπέζι. Γυρεύει νὰ τὰ ψῆσει μὲ τὴν Πιπίνα! Μὰ δὲν εἶναι κρῖμας νὰ χάνη τὴν ὥρα του μὲ μιὰ πού θέλει νὰ περάση γιὰ φιλὲς ὀγκιές!»

Ἐἴχανε πάρη ἀπόφαση νὰ τὴν ἀφήσουνε ἡσυχῇ, σὰν τὴν εἶδανε σοβαρὴ, καὶ μάλιστα σὰν δὲν εἴτανε ὁμορφῆ. Γύρω τοὺς ἐτραβοῦσαν οἱ ἄλλες, τόσο χαρούμενες καὶ τόσο πιὸ ὀρεχτικές! Κ' εἴταν ἀπόψε ὄλοι πρόθυμοι ν' ἀποτραβήξουν ἀπὸ τὸ ἀκαπρίτιστο του τὸν καλοστεκασμένο ταμπακᾶ καὶ νὰ τοῦ δείξουν τὴ Ρόζα ἢ τὴ Νόλλα ἢ τὴ θεότρελλη Σάντρα.

Μὰ ἡ Πιπίνα φαινόταν σὰ νὰ μὴν ἐπρόσεχε σὲ κανένα τους· ἦσυχᾶ τραγουδοῦσε ἀπ' τὴ θέση της, ἐνῶ τὸ βλέμμα της ζετκοτικὸ πλαγιόταν τραγούρι. Μιὰ στιγμὴ κατὰ τύχη σταμάτησε σ' ἕνα ἀπὸ τ' ἀρχαϊκὰ ἐπίτινα στὸ πλάι τοῦ καφενεῖου. Εἴταν τὸ σπῆτι ἐνὸς πλούσιου ἐμπόρου καὶ στὸ φωτόλουστο μπαλκόνι καθόντανε μιτοζαπλωμένη μιὰ νέα κυρία, καὶ φάνταζαν τὰ λευκὰ μπράττια της, πού βγαίναν ἀπ' τὰ πλατικὰ μεταξωτὰ μανίκια. Ἐνα παιδί ὡς 13 χρονῶ τὴν παρᾶστεκε, κρατώντας ἕνα τριαντάφυλλο πού τὸ ἐρριξε πρὸς τὸ μέρος τῆς τραγουδίστρας καὶ τότες ἡ κυρία σηκώθηκε, πῆρε τὸ παιδί καὶ τὸ τράβηξε ἀπὸ τὸ μπαλκόνι. Τὸ τιμωροῦσε ἡ κυρία ἐβγαίνει γιὰ ν' ἀνακνήψη καθκρὸν ἀέρα... φαινόταν πού δὲν ἐπρόσεχε σ' ὅ,τι γινόταν ἀκούει τὶς γυναικίαις τοῦ καφισανιᾶν τὶς περιφροῦσε, καὶ δὲν ἐξαιροῦσε βέβαια σ' αὐτὸ τὴν Πιπίνα.

Ἴσως ἡ τραγουδίστρα σκεφτότανε αὐτὰ, ἐνῶ τὸ βλέμμα της, μὲ κάποια περηφάνεια παράτησε τὸ μπαλκόνι καὶ ἐκκολλοῦσε τὸ ἄσικο πλάνημα... Μὰ ξάφνου ἡ φωνὴ της ἐκόπηκε, σὰ νὰχε κητὴ ἢ ἀναπνοὴ της... Τὸ αἷμα ἀνέθηκε στὸ πρόσωπό της, καὶ μὲ ἀλλαγήμενη, ξανοιγμένη, δλόθρημη ἐκφραση, κάρφωσε μιὰ στιγμὴ τὴ ματιὰ φλογερή, πάνου στον ἀντρα πού μόλις εἶχε καθῆση. Μὰ σὰν τρομαγμένη, ἐχαμήλωσε πάλι τὸ βλέμμα, σὰ νὰ μὴν τολμοῦσε νὰ κοιτάξῃ ἐκεῖ πού τὸν εἶδε, πού τὸν ἐγνώρισε! Καὶ ἡ φωνὴ της ἐκκολλοῦσε πιὸ σιγανή, πιὸ γλυκειά, καὶ πιὸ τρεμουλιαστὴ τώρα... Μὰ μιὰ χαρὰ ἄξαφνη τὴν εἶχε κυριέψει, ἕνα ἄσυστο γλυκόγελο εἶχε στολίσαι τ' ἀχέλι της, καὶ τὸ βλέμμα της κάθε στιγμὴ ὑψονότανε δλόγοργο καὶ θερμὸ,

καὶ σκίπαζε μὲ χαϊδευτικές, δλόφωτες ἀχτίδες, ἐκεῖνον ὅπου ὁ ἐρχομὸς τὴν εἶχε ξάφνου ζωντανέψει.

Σοβαρὸς, σὰν ἀδιάφορος αὐτὸς, πῆρε ἕνα μποκετάκι ἀπὸ ἕνα παιδί πού τραγούριζε μὲ λουλούδια, καὶ τὸ ἐρριξε πρὸς τὸ μέρος τῆς τραγουδίστρας· τόπισσε κείνη καὶ τὸ κάρφωσε στὸ στήθος της.

Γύρω οἱ ἄλλοι κοιτάζανε σιωπηλοί· ἀπὸ κάμποσο καιρὸ εἶδαν νὰ ἐρχεται ἀνάμεσὸ τους, σοβαρὸ, μὲ ἕνα ἀέρα περήφανο, πού χύνονταν στὸ πέραςμά του, μὲ τὸ μέτριο καὶ λιγνὸ του ἀνάστημα, τὴ μελαχροινὴ του μορφὴ, ζωηρεμένη ἀπ' τὰ γυαλιστερὰ μαῦρα μάτια, μὲ τὴν ἐπλή μαύρη φορεσιά του, τὸν κ. Γυαλλίδη, σεβαστὸ γιὰ τὴν κοινωνικὴ του θέση καὶ τὰ πλούτη του.

Καθόντανε πάντα μοναχὸς, ἐπαίρνε μπύρα, καὶ ἐφευγε ἔπειτα ἀπὸ λίγο. «Γιατὶ ἐρχεται κάθε βράδυ ἐδῶ;» ἐρωτῶντανε, ασατισμένοι γιὰ τὴν προτίμησιν, πού ἀρχισαν νὰ παρατηροῦν, πρὸς τὴν Πιπίνα. Μὰ καὶ γι' αὐτὴν τὴν ἔλικ εἶχε περάσει καιρὸς ὡς νὰ καταπεισθῆ πού ὁ Γυαλλίδης τὴν ἐπρόσεχε. Στὴν ἀρχή, ἀκούοντας τὶς κινδύντες τῶν ἄλλων, ἐρωτιότανε καὶ αὐτὴ γιὰτὶ νὰ ἐρχεται ἐκεῖ κάθε βράδυ; μὰ συνόδεψε τὸ εἶδημά της μ' ἕνα ἀναστενάγμα ποθερὸ σὰν ἀντίκρουσε τὶς βαθιὰς ματιὰς του, σὰν ἐδέχτη τὰ δροσερὰ λουλούδια του.

Ἐλεγε αὐτὴ γυρεύει ἀπὸ μὲ; Μὰ λίγο λίγο τὸν ἐκοίταζε περισσότερο· κάθε βράδυ, πρὶν ἀρχίσῃ τὸ τραγουδισμὸς της, ἐλπιζε νὰ τὸν ἰδῆ ἐκεῖ, στὴν πρώτη γοακμῆ, ποθοῦσε ν' ἀντικρουσθῆ σ' ὀλόθαθειο βλέμμα καὶ εἶδε μιὰ μέρα τὴ στοχαστικὴ του μορφὴ νὰ ξεφύγῃ σ' ἕνα χμογέλοιο, καὶ ἐνοιωσε πού σὲ κάθε κίνημα του σπριχτοδένονταν σὲ μιὰ μαγεμένη καδένα, πού τὴν ἔκανε σκλάβο του, πού τὴν ἔφερνε νὰ τὸν λατρεύῃ γιὰ ὄλη τὴ ζωὴ της. Εἴταν περὶεργὴ ἡ θέση τῆς νέας τραγουδίστρας. Εἴτανε τίμιος ἀνάμεσα σὲς ἑλαφρὲς γυναῖκες· γιὰ νὰ δείξῃ τὴν τιμιότητά της ἔκανε τὴν ψυχρή, τὴ σοβαρὴ, καὶ ὅμως στὴν καρδιά της ἐβραζαν πόθοι ἄσβιστοι, πόθοι χαρᾶς καὶ οἰκογενειακῆς εὐτυχίας.

Ὅρφανὴ σὲ μιὰν ἡλικίαν πού σὰν ταξιδιώτης σὲ χώρα ξένη εἶχε ἀνάγκη νὰ τῆς ἐξήγαγε κάθε μέρα καινούρια πράγματα, εἶχε συμμαζωχτῆ ἀπὸ μιὰ συγγενισσά της, πού τὸ φέρισμο καὶ οἱ συνθήκες τὴν ἐξέφισαν, τὴν ἀποξένωσαν, τόσο διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ὡς τότε ζωὴ της. Ἡ θύμησιν ὅμως αὐτῆς τῆς ζωῆς της εἶχε χαραχτῆ βαθιὰ στὴν παιδικὴ

κρούλια τὰ μερμήγια, καὶ πού προσμένω τὴν πλερωμὴ τους μιὰ μέρα, σὰ θὰ τὰ χρειαστῶ γιὰ τὸ τρανὸ στοίχημα τῆς Πεντάμορφης τοῦ κόσμου. Ἐμμουνα ἐγὼ ὁ καβαλλάρης πού ἔτρεχα στον ἀγκαθωτὸ τὸν κάμπο, χωρὶς κανεὶς νὰ μπορῆ νὰ μὲ φτάσῃ γιὰ νὰ κερδίσω τὸ στοίχημα τοῦ βασιλιά.

ANNOYAA. Ἀλήθεια; Καὶ εἰσὺνα ἐσὺ πού ἀνάστησες τὸ μαρμαρωμένον βασιλόπουλο;

ΣΤΑΥΡΟΣ. Τὸ μαρμαρωμένον βασιλόπουλο δὲν ἀνάστηθηκε ἀκόμα. Μὰ εἰμμουνα ἐγὼ πού πῆγα στὴ μονιὰ τοῦ γήταυρου καὶ εἶδα τὸν παραδαρμὸ τοῦ θεριοῦ, καὶ ἄκουσα τὸ μούγγρισμά του, καὶ δὲν μπορῶ ἀκόμα νὰ ξεχάσω τοὺς δρακόντους πού τὸ εἶχανε ἀδράξει ἀπὸ τὸ λαιμὸ καὶ τὸ βρασιζάνε.

ANNOYAA. Γιαγιά μου, ἐμένα δὲ μοῦ εἶπες αὐτὸ τὸ παραμῦθι τοῦ γήταυρου.

ΓΙΑΓΙΑ. Ἀλήθεια, παιδί μου, αὐτὸ τῶλεγα πάντα στὰ παλιὰ τὰ χρόνια. Μὰ τώρα δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω καὶ γὼ πὼς τὸ εἶχα ξεχάσει...

ANNOYAA. Μήπως ἦρθε μέσα στὸ μυκλὸ σου κανένας δράκοντας καὶ σοῦ τόνε σκότωσε τὸ γήταυρο, γιαγιά;

ΓΙΑΓΙΑ. Φοβητσιάρα, Ἄνοῦλα, φοβητσιάρα. Δὲ θίλεις καὶ πολὺ νὰ τὸ πιστέψης αὐτὸ, καὶ τὸ

βράδι νὰ μοῦ λὲς πὼς βλέπεις δρακόντους στὴν κάμαρά σου, ὅπως ἐδῶ καὶ κάμποσον καιρὸ. Θυμάσαι;

ANNOYAA. Μὰ τότε δὲν ἔλεγα ψέματα, γιαγιά μου. Ὑπάρχει κάποιος δράκοντας στὸ σπῆτι μᾶς. Εἶδα τὸν ἦσκιο του ἕνα βράδυ ἐδῶ μὲσκα μὲ τὰ μάτια μου. Μὰ γιατί δὲ μὲ πιστεύετε;

ΣΤΑΥΡΟΣ. Λὲς νὰ εἴτανε κανεὶς σὰν καὶ αὐτοὺς πού βρασιζάνου τὸ γήταυρο; Ὡ! νὰ βλέπατε ἐκεῖ στὴ μονιὰ του τὸ δυνκτὸ θεριὸ νὰ σπαράξῃ, νὰ κλαίῃ, νὰ δέρνεται, νὰ φωνάζῃ, καὶ κανεὶς νὰ μὴν ἐρχεται, καὶ κανεὶς νὰ μὴν μπορῆ νὰ τὸ γλυτώτῃ ἀπὸ τὰ νύχια τῶν φοβερῶν δρακόντων.

ANNOYAA. Μὰ ἀφοῦ εἶναι δυνκτὸ θεριὸ ὁ γήταυρος καθὼς λὲς, γιατί δὲ νικαίει τοὺς δρακόντους;

ΣΤΑΥΡΟΣ. Τοὺς νικαίει στὸ τέλος, τοὺς νικαίει ἕνα ἕνα ἐκεῖ πού δὲν μποροῦσε ὄλους μαζί. Μὰ αὐτὸ γίνεται ὅταν μεγαλώνει τὸ θεριὸ, ὅταν βάνει ὄλη τὴ δυνάμη του, ὄλη τὴ λύσσα του. Καὶ ὅστερα γυρίζει ἀπὸ χώρα σὲ χώρα, καὶ ἄλλοι! καὶ τρισαλλοί! ὅπου ἀκουσθεῖ τὸ μούγγρισμά του. Τὸ μούγγρισμά του φανερώνει τὸ χαμὸ, τὸ χαλασμό, τὴν καταστροφὴ...

ΓΙΑΓΙΑ. Ἐσὺ, παιδί μου, τὰ λὲς σὰν ἀληθινὰ. Αὐτὸ τὸ θεριὸ δὲν ὑπάρχει· εἶναι πλάσμα τῆς φαν-

τασίας, εἶναι—πῶς νὰ στὸ πῶ;—παραμῦθι...

ΣΤΑΥΡΟΣ. Δὲν εἶναι πλάσμα τῆς φαντασίας, γιαγιά μου, γελιέττε. Δὲν εἶναι παραμῦθι. Εἶναι θεριὸ, θεριὸ πραγματικό. Τὸ εἶδα ἐκεῖ πού πῆγα, τὸ ἄκουσα. Δὲ σὰς εἶπα πὼς γυρίζει τώρα ἀπὸ χώρα σὲ χώρα;

ANNOYAA. Ἐδῶ ὅμως δὲν ἦρθε, Σταῦρο. Δὲν ἀκούστηκε ἐδῶ.

ΣΤΑΥΡΟΣ (σὲ λίγο). Μπορεῖ νὰ μὴν ἔρθῃ ἐδῶ; Ὡ! τὸ φέρῃ ὁ δρόμος του πού λέγεται ἀνάγκη, καὶ τότες ἀλλοίμονο σ' αὐτοὺς πού δὲν τὸ χαϊδέψου· νε, δὲν τὸ περιποιηθῶνε, δὲν τὸ ἡμερέψουνα...

ANNOYAA. Μὰ πὼς μπορεῖ νὰ τὸ ἡμερέψῃ κανεὶς;

ΣΤΑΥΡΟΣ. Μπορεῖ νὰ τὸ ἡμερέψῃ κανεὶς, πρὶν ἔρθῃ στὴ χώρα. Νὰ πάῃ ὄξω στοὺς κάμπους καὶ νὰ τὸ βρῇ. Ὡ! εἶναι θεριὸ ἀγριο μὰ ὑπάρχουνε χίλιοι τρόποι νὰ τὸ ἡμερέψῃ κανεὶς, ἀρκεῖ μονάχα νὰ τὸ χαϊδέψῃ, νὰ τὸ συμπονέσῃ, νὰ γείρῃ παρηγορητῆς στὰ πάθη καὶ στὰ βάσανά του, νὰ σταλάξῃ ἐλπίδες στὴ μαύρη ἀπελπισιά του.

ANNOYAA. Ὡ! ἐγὼ τὸ φοβάμικι, ἐγὼ τὸ φοβάμικι αὐτὸ τὸ θεριὸ.

της ψυχῆ, εἶταν γιὰ κείνη ἡ μακρυνὴ καὶ ἡ θερμὴ φωνὴ μιᾶς γλυκεῖας πατρίδας.

Τόσον καρὸ κατὰ ἐγύρευε, πονοῦσε γιὰ τὴ ζωὴ της τὴν ἀφωτῆ, καὶ ἔχυνε συχνὰ πικρὰ δάκρυα. Εἶταν στιγμὲς ποὺ δὲν ἤξερε τί ἤθελε... Ποθοῦσε μιὰ φιλικὴ ἀγάπῃ, μὲ καλὲς συμβουλές, καὶ ἤξερε ποὺ δὲν μπορούσε νὰ τὴν εὕρῃ... Μὰ ἀφ' οὗτου τονὲ γνώρισε, οἱ λογισμοὶ της ἀλλάζανε· ἡ μέρα περνοῦσε μὲ ὄνειρα, κ' ἡ νύχτα μὲ ψευτισμένους πόνους. Εἶχε γιὰ πρώτη φορὰ χαριετήσει τὸν ἀντρα μὲ ὅλη τὴ φλόγα τῶν εἰκοσιδύο χρόνων της. Ὁχι, δὲν εἶταν αὐτὸς σὺν τοῖς ἄλλοις! Δὲν ἐμοιάζε ὁ Γουαλλίδης ὁ εὐγενικός, ὁ αἰώτερος, μὲ τὸ χυδαῖο ταμπακὸ ποὺ κείνη συχαινόντανε, ποὺ ἤθελε νὰ δικάσει δάξει μαζί της! Ὁ Γουαλλίδης εἶτανε σοβαρὸς ποῖός ξέρει τί μυστικὲς σκέψεις του; συναντιόντανε, ποῖός ξέρει τί κρυφὰ ὄνειρα ἔκανε κ' ἐκεῖνος! Τὴν ἀγαποῦσε... Ὁ λυπόντανε ποὺ τὴν ἀπάντησε μιὰ ταπεινὴ τραγουδίστρα « Ἀχ, νὰ μὴν εἶμαι μεγάλη κυρά!» ἀνασιέναζε.

Τώρα οἱ ματιές του χυνόντανε στὴν καρδιά της καὶ τὴν ἀναστάτωναν, καὶ σαλεμένη ὄλη, ἀστανόταν τὸ αἷμα της σπρωγμένο μὲ βία, δλόθερο νὰ χύνεται σ' ὅλο τὸ φλογισμένο κορμὶ της, νὰ τὴς χρωματίζει πυρρινόμο τὸ πρόσωπο!

Μὰ στὸν ἴδιον καιρὸ μιὰ ἀνεξήγητη γλόφα τὴν ἀνατρίχιαζε καὶ κάποιον εἰκόνα γλυκεῖα στυλωμένη ῤμπροστά της, τὴς ἔκλειε τὰ μάτια σὰ νὰ μὴ μπορούσε νὰ βρῆται εἶται ζυπνὴ, εὐτυχισμένη.

Ἀργό, σιγῶ, οὐόστηκε τὸ τραγοῦδι της· τὰ χειροκροτήματα εἶσανε λίγα, μὰ κείνη δὲν ἔβλεπε παρὰ τὸ Γουαλλίδη. Ἐδειχνε αὐτὸς τὴ συμπάθειά του γιὰ κείνη καθοῦμενος ἐκεῖ, σὲ τέτοια πράξηνη γι' αὐτὸς θέση· ἡ καρδιά της ἐσκήρτησε σὰ ὁ πρεμνήμα εὐτυχίας, ἀσκήκωσε τὸ κεφάλι μ' ἕνα καινούριον αἶσθημα σὺν περιφάνειαι!

Ἐκατίεθηκε ἀπὸ τὸ κῆτος· σὲ μισὴ ὥρα θὰ τὴ χρειαζόντανε γιὰ νὰ παῖξει μιὰ παντομίμα. Ἐκαίμε καὶ τραγοῦρου λίγα βήματα ἀναποφάσιστη, καὶ ἔπειτα προχώρησε πέρα, πρὸς τὴ σιγαλιά, κατὰ τὴν ἡσυχὴ θάλασσα. Πόσες φορὲς, πηγαίνοντας ἐκεῖ δὲν ἐλπιεσε ποὺ θὰ τὴν εὕριε ὁ Γουαλλίδης! Μὰ δειλὴ ὅπως εἶταν, δὲν ἐτόλμησε ποτὲ νὰ περάσει ἀπὸ σιμά του, νὰ τοῦ δείξει τὴν πεθυμῆ της καὶ ἐφυγε πάντα μὲ τὸν καμὸ ποὺ δὲν τοῦ εἶχε μιλήσει!

Ἐκάθησε στὴν κορφὴ μιᾶς πέτρινης σκάλας,

ποὺ τὸ κύμα ἔσπανε μὲ σιγοψιθύρισμα στὰ χαμηλότερα σκαλοπάτια της, κ' ἐκοίταζε τὰ φῶτα τῶν καρδιῶν τρεμουλιαστὰ νὰ καθρεφτίζονται στὰ νερά, ποὺ κατάμαυρα, φαινόνταν σὺν ἰσκιωμένα ἀπὸ ἀνέρες γιγαντινὲς φτεροῦρες, προφυλάχτρεις σκοταδερὲς τοῦ φῶτος καὶ τοῦ γαλαζένιου καθρεφτισματος.

Σκεφτόντανε... Εἶχαν συναντηθεῖ πάλι οἱ ματιές τους. Τὴς ἐφρίξε τὰ λουλούδια· κείνη τὴ στιγμὴ δὲν τὴ κοίταζε... γιὰτὶ δὲν τὰ ἔφερε ὅπως ἐπιθυμοῦσε στὰ χεῖλιά του;..

Πόσος καιρὸς πέρασε ἀπὸ τὴ βραδυὰ ποὺ πρῶτῃς... Κοντεύαν τρεῖς μῆνες! Γιὰτὶ φυλκόντανε τόσο; Ἴσως γιὰτὶ δὲν μπορούσε νὰ τὴν πᾶρει σὲ γάμο... Μ' ἂν τὴν ἀγαποῦσε, ἂν ἰσχυριζόνταν γιὰ τὴν τιμιότητά της καὶ μάλιστα γιὰ τὸν δλόθερο της ἔρωτα; Ἐνα ὄνειρο κρυφὸ τὴς ἐξέφευγε... ὁ Γουαλλίδης ἐπρώχαινε, ἐλάβαινε τὴν ἀνάγκη της... ἔτρεχε αὐτὴ τὸ ὑπηρετοῦσε, τὸν ἐβουλοῦσε... Ἐκεῖνος τὴν ἐπαντρεύονταν καὶ ζοῦσαν μὲ τὴ δουλειὰ τους εὐτυχισμένοι!

Ἐπειτὰ ἕνα ἄλλο ἐμάθαινε κείνος τὴ λαχτᾶρα της, ἔβλεπε τὴν καρδιά της καὶ τὴν ἀγαποῦσε βαθειά! Τὴν ἔκανε δική του, εἶται πλοῦσιος καθὼς εἶναι... καὶ κείνη σκορποῦσε γύρω της παρηγοριά καὶ χρήματα!

Στὸν οὐρανὸ πάνω, γλυκόχυτα τ' ἀστέρια· τοῦ κερφεῖου ἡ μουσικὴ ἀπαλευρόνταν σιγαλεμένη, γλυκύτερη... Φαντάστηκε μιὰ στιγμὴ σὰ νὰ λιχιζοῦται στὴν ἀγκαλιά του... τὴς φάνηκε σὰ ν' ἀντίκρουσε στὸ σκοτάδι τὴ γλυκεῖα του μορφή... Κι ἀγροῖκησε βήματα καὶ σιγαλὰ λόγια... Ἐνα ζευγάρι ἐρχόντανε κατὰ τὴ θάλασσα· ἕνα ζευγάρι, ποὺ ὅπως κι αὐτὴ ἡ δειλὴ, ἀπόφευγε τὸν κόσμο γιὰ νὰ βρεῖ γλυκεῖα ἡσυχία ἐκεῖ, γιὰ νὰ κρύψει ἴσως τὸν ἐρωτὰ του... Γιὰτὶ εἶταν σφυχτὰ βασταγμένοι ἀπὸ τὸ μπᾶρτο ἡ νέα γυναῖκα καὶ ὁ ἀντρας ποὺ πλησιάζανε... ὁ ἀντρας, ποὺ σὺν τὸν ἐγνώρισε ἐλπίζε ἀκόμα ποὺ δὲ θάταν Ἐκεῖνος!

Ὁ Γουαλλίδης ὁ μελαγχρινός, μὲ τὸ λυμπρὸ βλέμμα, ὁ Γουαλλίδης μὲ τὸ κεφάλι γυρισμένο πρὸς τὴ νέα γυναῖκα, τὴν κοίταζε καὶ ἔλαμπε ἀπὸ πόθο ἡ ματιὰ του, καὶ ἕνα χαμόγελο γλυκὸ ἐφώτιζε τὴν τὴν σκεπὴ του μορφή... Καὶ ἡ γυναῖκα ἡ νέα, ἡ παχουλὴ, μὲ κινήματα χαῖδεμένου γάτου, χαριτωμένη καὶ παθητικὴ, εἶταν ἡ κυρία ποὺ καθόντανε κάθε βράδυ στὸ μπαλκόνι, ἡ γυναῖκα τοῦ

πλοῦσιου ἐμπόρου, ἡ κυρά ποὺ τὴν περιφρονοῦσε!

Πῶς ἐξηγιόνταν τὸ τρομαχτικὸ ἐκεῖνο ξεγνώνημα; Ὁ Γουαλλίδης γελῶσε καὶ τὶς δύο;.. Ἀχ, μὲ τίς πρώτες μμιτιές της ἐμάντεψε... Ὁ Γουαλλίδης δὲν ἐρχονταν παρὰ γιὰ τὴν ἄλλη... μὰ ἔτρεπε νὰ κρύβεται ἕνας τέτοιος ἔρωτας. Ἐδικάλεξε στὴν τύχη μιὰ φτωχὴ τραγουδίστρα, τὴς ἐφρίχνε εὐωδία σμένα μπουκετάκια καὶ βαθιὲς ματιές, γιὰ νὰ βλέπουν οἱ ἄλλοι, ἀδιάφορος γιὰ τὴν ἐντύπωση καὶ γιὰ τὰ αἰσθήματά της... Ὅλα τὰ ὄνειρα, ὅλες οἱ ἐλπίδες της σβόνονταν καὶ δὲν ἐκλαίγε μοναχὰ γιὰ τὸ λατρεμένο ἄντρα, γιὰ τὸν ἀκαρπο καὶ μοναδικὸ ἐρωτὰ της, ἐνοιωθε καὶ πόνο πικρὸ καὶ ἀσβυστο γιὰτὶ Ἐκεῖνος τὴ μεταχειρίζοντανε εἶται, εἶτανε βέβαιος γιὰ τὴν ἀλαφράδα της, γιὰ τὴν ἀτιμία της ἴσως, ἐκεῖνης ποὺ ζοῦσε μοναχὰ μὲ τὴν ἐλπίδα, μὲ τὸν πόθο της γι' αὐτόν!

Καταφρονημένη! εἶπε, μὲ καρδιὰ σφιγμένη ἀπὸ μιὰ τέτοια λύπη, ποὺ δὲν εἶχε λάβει ποτὲ τὴν παραμικρὴ ἰδέα.

Εἶχε σηκωθεῖ καὶ εἶχε λίγο προχωρήσει πρὸς ἐκεῖνους. Τρομαγμένη μὴ γνωριστεῖ ἔκαμε πίσω λίγα βήματα καὶ βρέθηκε πάλι σιμά στὴ θάλασσα. Ἐκεῖ στὴ γαλήνη ποὺ ζετυλιγόταν ἀπ' τὰ ἀνάλαφρα κύματα, θὰ εἶδενε μοναχὰ τὴν ἀναπαύση ποὺ ποθοῦσε... ὁ πόνος της ἐκεῖ θὰ ἔπαυε, ἡ θάλασσα δὲ θὰ τὴ γελῶσε!.. Καὶ ἴσως αὐτὸς, σὺν ἐμάθαινε τὸ θάνατό της, θὰ τὴν ἐπονοῦσε... ποῖός ξέρει;.. Νὰ φύγουν, νὰ περάσουνε πρῶτα. Τώρα διαβαίνουν ἀπὸ σιμά της· γύριτε τὸ κεφάλι, μὰ ἕνα ἀθλο κίνημα της ἔκαμε νὰ τὴς πέσει στὸ πρόσωπο τὸ φῶς τοῦ φαναριοῦ καὶ τὸ ζευγάρι τὴν ἐγνώρισε. Τὴν κοίταζε αὐτὸς, μὲ τὰ κατάμαυρα μάτια του, σοβαρὸς ὅπως πάντα καὶ εἶδε καὶ κείνης τὸ βλέμμα. Εἶτανε βλέμμα περιφρόνησης ἀπὸ πάνω ὡς κάτω... Ἐγύρισε γλήγωρα, περήφανα τὸ κεφάλι, καὶ μὲ γέλοιο κακὸ, ποὺ κρόνονταν ἴσως κάποιον ἀχνάρι ζήλειας, ἐφώνησε: — «Χχ, χχ, νὰ τὴν παρῆ στ' ἀλήθεια!»

Δὲν ἔκουσε κείνος τί ἀποκρίθηκε, ἔκουσε μοναχὰ τὸ ζυπνημα τὴς ντροπῆς της. Τὴν ἐγελοῦσαν γιὰτὶ τὸν εἶχε προσέξει! Ὁχι, νὰ μὴν ἀποθᾶκη, νὰ μὴν καταλάβουε ποὺ ἀπὸ πῆρε στ' ἀλήθεια! Ὁ θὰ ζήση! Ἀκούμπησε μιὰ στιγμὴ τὸ κεφάλι στὰ διστὰ χεῖρια, στὰ μαμαρωμένα δλότρεμα χεῖρια της. Κείνη τὴ στιγμὴ ἰσήμενε τὸ κουδούνι ἔτρεπε νὰ πάη γιὰ τὴ παντομίμα.

Ἐπροχώρησε, πολεμῶντας νὰ νικήση τὴν τρεμουῖα ποὺ κυριέψε τὰ γόνατα της. Σὲ μπῆκε στὸ κερφεῖο νόμισε πῶς θὰ λιποθυμήση μόλις ἀνάπνευσε τὸ βρῦν ἀέρα τῶν ποτῶν καὶ τὴς ζίστας. Τὴς ἐκάμανε παρηγορητικὴ ποὺ ἔρχησε κι ὁ σύντροφός της τὴν ἐπερῆμενε. Ἐτρεξε ὄζω κοντὰ του καὶ ἐκαθῆσε στὴν ὀλόφωτη θέση της. Εἶτανε κόκκινη ἐκὰ μὲ-

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ἐνοια σου, ἰώρα ποὺ θὰ μείνω μιὰ ἐγὼ εἰδῶ πέρα, μὴ φοβάσαι. Μὲ γνωρίζεις ἐμένα ὅθ σου μάθω ὅμως καὶ σὲν τὸν τρόπο νὰ τὸ ἡμερησῆς.

ΑΝΝΟΥΛΑ. Νὰ μάθουμε ὅλοι τὸν τρόπο, κ' ἐγὼ, κ' ἡ γιαγιά,

(Μπαίνει ὁ Φινθῆς).

ΑΝΝΟΥΛΑ (ποὺ ξακολουθεῖ). — ἀκ' ἔμε κι ὁ πατέρας.

ΦΙΝΤΗΣ (πρὸς τὸ Σταῦρο). Κιλῶς ὄρισες. Καλῶς ὄ ισες. Χαίρομε ποὺ σὲ ξαναβλέπω.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Φχαριστῶ, πατέρα.

ΑΝΝΟΥΛΑ. Ἐέρεις, πατέρα, ὁ Σταῦρος ἤρθε νὰ μείνη γιὰ πάντα πιά μαζί μας.

ΦΙΝΤΗΣ. Τὸ πιθυμῶ καὶ γῶ.

ΓΙΑΓΙΑ. Ἀχ! παιδιά μου, παιδιά μου, αὐτὴ ἡ στιγμὴ γιὰ μένα εἶναι ἡ πιὸ εὐτυχισμένη τὴς ζωῆς μου. Ἀχ! γιὰτὶ νὰ μὴν εἶναι εἰδῶ αὐτὴ τὴν ὥρα ἀναμεταξύ μας καὶ ἡ δυστυχισμένη μου ἡ θυγατέρα ποὺ μὰς ἔσθυσε τόσο παρᾶκα:ρα.

ΑΝΝΟΥΛΑ. Διῶξε, γιαγιά μου, τὰ λυπητερά πράματα ἀπ' τὸ μυκλὸ σου. Μὴν τὰ θυμάται ὀλοῖνα. Ἐτάσσε τα πιά.

ΓΙΑΓΙΑ. Ἐχεις δικιο, παιδί μου. Πρέπει νὰ τὰ διῶξουμε τώρα. (Σημιώνεται νὰ φύγη). Ἀνοῦλα, πᾶμε νὰ εἰτοιμάσουμε μιὰ κάμαρα γιὰ τὸ Σταῦρο.

ΑΝΝΟΥΛΑ. Τὴν κάμαρα τοῦ Σταῦρου θὰ τὴνε σιγρίσω ἐγὼ, μονάχη μου, ὅπως ξέρω. Ἀφ' ὅστε με καὶ νὰ ἰδῆτε ἂ δὲ σὰς ἀρίστη τὸ γούστο μου.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Στὴν παλιὰ μου κάμαρα, σ' ἐκείνη ποὺ πέρασα τὰ μαθητικά μου χρόνια, θέλω καὶ τὴν νὰ ξανακαθίσω.

ΓΙΑΓΙΑ. Μπὰ παιδί μου, ποῦ ν' ἀνεβῆνης ἐκεῖ πάνω, στὴ σοφίτα. Τότε θυμάμαι σοῦ κᾶναμε τὸ χητῆρι γιὰ νᾶχῆς ἡσυχία στὸ διάβασμά σου.

ΣΤΑΥΡΟΣ Σὰς τὸ ζητῶ καὶ πάλι γιὰ χάρη. Δὲν περᾶζει ἂν εἶναι στὴ σοφίτα. Τόσο τὸ καλῶτερο γιὰ μένα. Δὲν ξέρετε πόσο μὲ φχαριστᾶ ν' ἀνοίγω τὸ πρῶτὸ τὸ παράθυρο καὶ νὰ βλέπω τὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα τρικυμισμένη κι ἀνταρτικμένη, καὶ βαθειὰ τὸν ὀρίζοντα θολωμένο καὶ συγνεφιασμένο, καὶ νὰ ραντίζομαι τὸν ἥλιο καὶ νὰ τονε λαχταρῶ. Τὸ παράθυρο τὴς παλιᾶς μου κάμαρας εἶται ποὺ βρῆσεται ἀψηλά, ἀνοιγμένο πάντα στὸν ἀέρα, τὴν πειθυμῆσει τόσο χρόνια τώρα, κι ὅταν θυμάμαι, τὸ πρωτοστερήθηκα, εἶμουνα ἀπαρηγορη-

τος.

ΦΙΝΤΗΣ. Τελο; πάντω κᾶμετε ὅπως σὰς λείει ὁ Σταῦρος Αὐτὸ δὲ μὰς περᾶζει. Ἀφ' οὔ τ' ἔρσει ἐκεῖ ψηλά, ἄς εἶναι κ' εἶται Μικρὴ ἰδιοτροπία.

ΓΙΑΓΙΑ. Πᾶμε λοιπόν, Ἀνοῦλα, ἀπάνου. Δὲν ξέρω μονάχα ἂ θὰ μπόρῆσω ν' ἀνεβῶ, ἂν καὶ τὸ θέλω.

ΑΝΝΟΥΛΑ. Ὁθ σὰς βοηθήσω ἐγὼ, γιαγιά μου. Γιὰ τὸ χητῆρι τοῦ Σταῦρου πρέπει ν' ἀνεβῆτε Κ' ὅστερα πάλι καὶ γῶ, δὲ θυμάμαι καλὰ καλὰ ποῖα ἀπὸ τίς ἀπάνου κάμαρες εἶναι ἡ παλιὰ τοῦ Σταῦρου.

ΓΙΑΓΙΑ. Πᾶμε. Τρέχα ὅμως, Ἀνοῦλα, μιὰ στιγμὴ καὶ φώναζε τὴς κκαμαριέρας. Ὁθ τὴ χρειαστοῦμε νὰ μὰς βοηθήτη. (Πρὸς τὸ Σταῦρο καὶ τὸ Φινθῆ). Δὲ θ' ἀργήσουμε ἐμεῖς.

(Ἡ Γιαγιά καὶ ἡ Ἀνοῦλα φεύγουν)

Πᾶγη.

ΦΙΝΤΗΣ (κοιτάζοντας τὸ Σταῦρο). Εἶμαι βέβαιος πῶς ὅταν ἐπαιρνε τὴν ἀπόφαση νὰ φύγη ἀπὸ τὸ σπίτι σου, νόμιζες εὐκολὴ τὴ ζωὴ μέσα στὸν κόσμο. Τὸ πῶς θὰ γύριζες ὅμως πάλι εἰδῶ τὸ φανταζόμενα ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ποὺ ἔφυγες.

γούλα της και τὰ χείλη της ξέσκιζε ένα χαμόγελο... Κι' ἔρχισε νὰ παίζῃ τὴν παντομίμα· μονάχα τὰ μάτια της ἀνοιχτὰ περισσότερο, πιδ λαμπερά, κοιτάζον ἀπέναντί τους μιὰ θέση ἄδεια και κάποτε στὸ πλάι ἕνα μπαλκόνι σιωπηλό...

Οἱ δύο τους... τὴν εὐρισκόντανε εὐτυχισμένοι... τὴν θ' ἀλλάζαν φιλιὰ και χαμόγελα. και στὸν φλογόβολον ἐρωτᾶ τους, και στὴν ἀγαλλίση, εἶχαν ξεχάση και τὰ περιγέλοια τους γιὰ κείνη. Ἐνας λυγρὸς ἄθλος, ἀβάσταχτος, τῆς βγήκε ἀπ' τὰ στήθη. Κ' εἶταν ἡ στιγμή πού ἔπρεπε στὴν παντομίμα νὰ κλάψῃ τὴν τῆραζαν ὅλοι με προσοχή, σχεδὸν με θαυμασμό... κι' ὁ ταυπακῆς, πού τὴ γλυκοκοίταζε πάντα, ἐφώνησε ἀπὸ τὴ θέση του: «Μὰ μπράβο, Πιπίνα!» Και ἐγέλασε, και προσπάθησε νὰ φαίνεται πιδ χαριτωμένος, γιατί, γιὰ πρώτη φορά, εἶδε τὴ νέα ν' ἀνταποκρίνεται στὴν ἐρωτικὴ ματιά του!

Κέρκυρα.

ΑΜΑΡΥΛΛΙΔΑ

ΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Στὸ Γερμανικὸ ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ «Οἱ ἀνατολικὲς φιλολογίαι και οἱ Σλαβικὲς γλώσσαι» ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Marburg και σοφὸς Ἑλληνιστῆς κ. Albert Thumb δημοσιεύει κριτικοῖστορικὴ μελέτη με τὸν τίτλο «Ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία», ἐξετάζοντας τὴ φιλολογικὴ κίνηση τοῦ Ἑλλ. ἔθνους ἀπὸ τὸ παρσιμὸ τῆς Πόλης ἕως τις μέρες μας.

Ἀπὸ τὴ σοφὴ μελέτη τοῦ κ. Thumb θὰ δημοσιεύουμε σὲ κατοπινὰ φύλλα μερικὰ κεφάλαια, ὅσα σκετίζονται περισσότερο με τὴ σημερινὴ φιλολογικὴ μας κίνηση.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Κι' ὡς τόσο εἰσεῖς μου μνηύσατε. **ΦΙΝΤΗΣ.** Ὅταν ἔμαθα ὅστερα ἀπὸ τόσα χρόνια, κατὰ τύχη μιὰ μέρα, σὲ ποιὸ μέρος βρισκόσουνα και πῶς εἶχες καταστήσει—ἕνας ἐργάτης, ἕνας χαμῆλης,—ἔκουσα μέσα μου μιὰ φωνὴ πού μοῦ ἔλεγε πῶς δὲν ἔπρεπε τὸνομά μου νὰ σέρνεται στὴ φτωχολογιά τῶν δρόμων ἀπὸ τὸ παιδί μου. Γιὰ τὴν κοινωνικὴ μου ὑπόληψη δὲν τὸ ἤθελα.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Αὐτὸ σὰς ἔκαμε νὰ μοῦ μνηύσατε νὰρθῶ; Δὲν τὸ εἶχα σκεφτεῖ. Νόμιζα πῶς ἡ λύπη γιὰ τὸ παιδί σὰς...

ΦΙΝΤΗΣ (διακρίφτοντας). Ἐσὺ δὲν εἶσθυνα ἕξις λύπης. Σοῦ εἶχα τοιμάσει ἕνα δρόμο πού θὰ σ' ἔφερνε ἂν ἤθελες νὰ τὸν ἀκολουθήσῃς, σὲ μιὰ ὑπέροχη κοινωνικὴ θέση. Χρήματα γιὰ σένα μπορούσα νὰ ξοδέψω ὅσα κι' ἔμοῦ ζητούσες, ἂν ἤθελες νὰ σπουδάσῃς, νὰ γίνῃς ἕνας ἐπιστήμονας. Ἐχάμε ἀνάγκη ν' ἀνεθώμε πιδ ἀψηλά στὴν κοινωνία ἀπ' ὅ,τι εἴμαστε τὴν ὥρα. Ἐσὺ δὲ θέλησες νὰ τὸ νοήσῃς ποτέ αὐτό.

ΣΤΑΥΡΟΣ (ἤσυχος). Τίτοια φιλοδοξία, ἀληθινὰ δὲν τὴν εἶχα ποτέ μου. Δὲν ἔβλεπα τὸ λόγο και τότε ὅπως και τὴν ὥρα, τὸ λόγο πού σὰς κάνει νὰ νομίζετε πῶς τὴν κοινωνικὴ θέση τὴν ἀποχτῆ κανεῖς με τὴν ἐπιστήμη. Και νὰ τὸ λίτε σεις αὐτό, πού ὅλη σὰς ἡ γενιὰ εἶταν ἀναθρεμμένη στὴν πραχτικὴ δουλειά, και πού με τὴ δουλειά αὐτὴ πῆγε μπροστά. Ἄν ὁ πατέρα σὰς δὲ σὰς ἄφινε τὸ πρῶτο ἐκεῖνο τὸ μικρὸ ἐργοστάσιο, θὰ μπορούσατε νὰ περριανέυσατε σήμερα γιὰ τὸ στρώσιμο τῆς ἐργασίας σὰς και γιὰ τὴν καλὴν κατάσταση τῆς περιουσίας σὰς. Ἄ σὰς ἔκανε ἐπιστήμονα...

ΦΙΝΤΗΣ (διακρίφτοντας). Γιὰ σὲν ὅμως δὲν εἶταν ἔτσι τὰ πράματα. Εἶχες πίσω ἀπὸ τὸν πατέρα σου μιὰ περιουσία δὲλάκηρη.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ἡ ἐπιστήμη σήμερα, πατέρα, χρεωκόπησε στὸν τόπο μας. Ἡ πολλὴ ἐπιστήμη και μάλιστα ἡ νοθεμένη ἐπιστήμη πού ἔχει σ' ἐμᾶς πέρσση. Χρειαζόμαστε δουλειά, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη ἐποχὴ, δουλειά πού νὰ μᾶς μπάση δύναμη και νὰ μᾶς φέρῃ τὴν οικονομικὴ προκοπὴ στὴ χώρα, πού βέβαι σήμερα ἀπὸ τὴ στασιμότητα και

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Τὴν περασμένη Τρίτῃ παιχτήκανε στὸ Δημοτικὸ θέατρο τῆς Πάτρας με μεγάλη ἐπιτυχία ἀπὸ τὸ θέατρο τῆς Κυβίλης οἱ ἄλυσσιδες τοῦ κ. Ταγκόπουλου. Καθίσταται τῆς παράστασης θὰ δημοσιεύουμε ἀπὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κεριακῆς.

— Στὴν «Ἐφημερίδα τῶν Κυριῶν» δημοσιεύτηκε μιὰ καλὴ κριτικὴ γιὰ τὸν ἄθλο τῆς σκυιάς, τὸ τελευταῖο βιβλίον τοῦ κ. Πέτρου Βλασεῦ.

— Ἡ «Ἀστραπὴ» δημοσίεψε μιὰ μετάφραση ἀμαλταρῆ τοῦ τροπαρίου τῆς Κασσιανῆς, κι ὁ προστάτης τῆς κ. Κυριακῆς διαμαρτυρήθηκε στὸν «Ταχυδρόμο» του γιὰ τὴ βεβήλωση!

— Στὸν «Ταχυδρόμο» γίνεται και τοῦτο τὸ περίεργον. Κάθε μέρα βρίζεται ἡ δημοτικὴ μας, κι ὅμως σύγαιρα δημοσιεύονται ἀγγήματα και χρονογραφήματα δημοτικιστῶν.

— Εἶδαμε μάλιστα και πολὺ ὁμορφους στίγους με μέσα τοῦ Βαρλέντη.

— Στὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κεριακῆς θὰ δημοσιεύουμε κριτικὸν ἀρθρον τοῦ Πέτρου Βασιλικῆ γιὰ τὰ «Προτύπια» τοῦ κ. Βλαχογιάννη, καθὼς και τὸ γ' κεφάλαιον ἀπὸ τῆς μελέτης τοῦ κ. Thumb «Ἡ Νεοελληνικὴ φιλολογία».

— Ἀπὸ τὸ ἴδιο φύλλο θέρρινήσουμε νὰ δημοσιεύσουμε και τοὺς «Καημοὺς τῆς λιανοθάλασσας», καινούριον λυρικὸν σείρᾶ, μεγάλῃ, τοῦ κ. Κωστῆ Παλαμά.

ΛΑΧΕΙΟΝ

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΗΙ ΤΩΝ ΠΡΧΗΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕ ΜΙΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ ΚΕΡΔΟΣ 100,000 ΔΡΧ.

ΠΡΟΣΕΧΗΣ ΚΛΗΡΩΣΙΣ

31 Δεκεμβρίου 1908

Τὸ μόνον πατριωτικὸν

Τὸ μόνον εἰλικρινὲς

Τὸ μόνον Ἑλληνικὸν

τὴ σαπίλα. Νά, ὡς αἰα φιλοδοξία, και νά, στάδιο γιὰ νὰ ὠφελήσῃ κανένας τὴν κοινωνία, ὅχι τοῦ παρῆ και τῆς ἐπίδειξης, με τὴν κοινωνία τῆς πείνας, πού εἶναι και ἡ πιδ μεγάλη.

ΦΙΝΤΗΣ. Βλέπεις χαμηλὰ και ταπεινά. Τί με νοιάζει ἐμένα γιὰ τὴν κοινωνία τῆς πείνας. Ἄς βρῆ ψωμί νὰ φάῃ, ἀλλοῖως ἄς πεθάνῃ. Ἐγὼ κοιτάζω τὴν οἰκογένειά μου, τὸνομά μου, τὴν περιουσία μου κι' ἀκόμα τὸν τρόπο πού νὰ φτάσω ἀψηλά.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Ὁ καλύτερος τρόπος, πατέρα, γιὰ νὰ φτάσῃ κανεῖς ἀψηλά, ὅχι ψεύτικα με ἀληθινὰ, εἶναι ν' ἔρχισῃ ἀπὸ τὰ σκαλοπάτια ἐκεῖνα πού φαντάζου ὅπως λίτε σὲ σὰς χαμηλὰ και ταπεινά.

ΦΙΝΤΗΣ (πὸν δὲν πρόσθε και πολὺ σ' αὐτὰ τὰ λόγια). Ἄς εἶναι. Αὐτὰ τὰ πράματα ἄς τάφισουμε. Εἶναι τὴν ὥρα πιδ ἀργὰ γιὰ σένα ὅ,τι κι' ἂν σοῦ πῶ. Θὰ μοῦ δώσῃς δίκιο ὅταν ἀνακατωθῇς στὴ δουλειά μου, και ὅλως νὰ παλεύῃς κάθε μέρα με χίλιους ὀχτούς, πού κοιτάζου ἀπὸ παντοῦ νὰ σὲ καταστρίψου.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Με χίλιους ὀχτροὺς;

ΦΙΝΤΗΣ. Ναι, κάθε ἐργάτης εἶναι κ' ἕνας ἔχτρος σου. Και στὸ ἐργοστάσιο ἔχω τὴν ὥρα χίλιους τέτοιους.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Τὸ πιστεύετε ἀληθινὰ, πῶς ὅλοι αὐτοὶ εἶναι ὀχτροὶ σὰς;

ΦΙΝΤΗΣ. Ἄν τὸ πιστεύω ἀληθινὰ;... Ἀπὸ τὰ μικρὰ μου χρόνια ἔχω νὰ κάμω μ' αὐτοὺς... (Ἀλλάζει τόνο). Λογαριάζω, Σταῦρο, νὰ σὲ πάρω στὸ ἐργοστάσιο πιδ. Βλέπεις ὁ πατέρας σου ὑποχωρεῖ πρῶτος, ἀπέναντί σου. Ἦθελες παρατικὸν ἐπάγγελμα, λοιπὸν σοῦ τὸ προσφέρω. Θέλω και γὼ κάπως νὰ ἡσυχάσω ἀπὸ τὴν αἰώνια ἐπιτήρηση και ἀγωνία.

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

τὸ γραφεῖο (δρόμος Ζήνωνος) πουλοῦνται: ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τ' ἕνα και 1,25 φρ. γρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικόν, τὰκόλουθα βιβλία τοῦ ΨΥΧΑΡΗ «Ἐναῖρο τοῦ Γιαννιέρη» — τοῦ ΠΑΛΛΗ «Ἡλιος και Φεγγάρι» — τοῦ ΦΙΛΙΠΠΑΔΗ «τὸ γλωσσικὸ ζήτημα και ἡ Ἑκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννηση» — τοῦ ΕΦΤΑΔΙΩΤΗ «Ἱστορία τῆς Ρωμοσύνης», «Μαζώγτρα και Βρουκόλακας» και «Ἡσιώτικες Ἱστορίες» — τοῦ Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗ «Οἱ σκιεῖς μου» — τοῦ ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ «τὸ Ἀνεχτήρητρο» (δρᾶμα) — τοῦ ΝΑΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Θρησκεία και Πατριδα» — τοῦ ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τὰ Πιλιὰ και τὰ Κανούρια» — τοῦ Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Ἡ ματιά» — τοῦ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ «Ζωντανὸι και πεθῆμενοι» και «Ὁ Ἄσωτος» (δρᾶματα) — τοῦ ΛΟΓΓΟΥ «Ἀδρῆνος και Νλόρη» (μεταφρ. Βουτιερῆ) — τοῦ ΕΥΡΥΠΙΔΗ «Ἡ Μύθαια» (μεταφρ. Περιγαλιτῆ) — τοῦ ΣΟΦΟΚΛΗ «Ὁ Ἄλας» (μεταφρ. Ζήσιμου Σίδερη).

Ἡ ΙΑΙΑΔΑ μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Ἀλέξ. Πάλλη δρ 2 και φρ. γρ. 2 1/2 γιὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Ὁ ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ τῆς κ. Ἀλεξάντρας Παπαμόσκου, χρυσοδεμένος, δρ. 1 1/2 και φρ. γρ. 2 γιὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Τοῦ ΙΑΔ «Μαρτύρων και ἡρώων αἶμα» δρ. 2.

Τοῦ Γ. ΜΑΡΚΕΤΗ Παισιολογία (δρ. 1) — Κριτικὴ ζου ἄδολου λογισμοῦ τοῦ Κίντ (δρ. 1) — Τὸ δαμολογικὸ ζήτημα στὴν Ἀγγλία (λεφτὰ 50).

Τοῦ Σ. ΣΚΙΠΗ «Ἡ μεγάλη ἀδρα» δρ. 2.

Τοῦ ΑΕΑΝΤΡΟΥ Κ. ΠΑΛΑΜΑ τὰ ἑρῶτα τραγοῦ δια δρ. 1.

Τοῦ ΕΡΜΟΝΑ «τῆς Ζωῆς» δρ. 1.

Τοῦ ΕΛ. ΓΙΑΝΝΙΔΗ «Γλώσσα και Ζωή» δρ. 2.

Τῆς κ. ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ «Ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦ ἁλοιοῦ» δρ. 1.

Τοῦ ΒΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ «τὸ Μπαρμπακί» δρ. 1.

Τοῦ ΨΥΧΑΡΗ ὅλα τὰ ἔργα ἀπὸ δρ. 4 ὁ τόμος.

Τοῦ Γ. ΣΚΑΙΡΟΥ «τὸ κοινωνικὸ μας ζήτημα» δ. 0,50. ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ τοῦ Βλάμη λεπ. 0,50.

ΤΑ ΠΡΑΤΗΡΙΑ

ΤΗΣ ΔΑΪΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Μεταφέρθησαν εἰς τὴν ὁδὸν Σταδίου 43 ἐντὸς τοῦ Χρυσοῦ Οἴκου (Maison Dorée) τοῦ μεγάλου Κατοπεροποιεῖου οἰκ. Α. Π. Εὐαγγέλου, ἐναντι Στοῦ Ἀρσακείου.

Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΡΑΜΑΤΑ

- 1—ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΜΕΝΟΙ
- 2—Ο ΑΣΩΤΟΣ
- 3—ΟΙ ΔΑΥΣΙΑΔΕΣ

Πουλοῦνται στὸ γραφεῖο τοῦ Νουμῶ 4 δραχμὲς τὰ τρία. Μοναχὰ οἱ ἄλυσσιδες, τρεῖς δραχμὲς. Στις ἐπαρχίαις και στὸ ἐξωτερικόν στέλλονται δίχω παραπανιστὸ ἔξοδο γιὰ τὰ ταχυδρομικά.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Αὐτὸ εἶναι γιὰ μένα πατέρα, ἡ μεγαλύτερη χαρὰ. Ἐλπίζω νὰ σὰς κάμω νὰ ξεχάσετε τὰ περασμένα. Και θὰ δῆτε πόσο ἐφροσιωμένος θὰ εἶμαι στὴν ἐργασία. Θὰ γνωρίσω ὅλους τοὺς ἐργάτες μας ἀπὸ κοντὰ, θὰ ἐξιμησῶ τὴν ἀξία τοῦ καθενός, θὰ ἀδερρωθῶ μαζί τους, και θὰ καταρθώσω στὸ τέλος νὰ σὰς βγάλω τὴν ἰδέα πού ἔχετε, πῶς αὐτοὶ εἶναι ἔχτροὶ σὰς.

ΦΙΝΤΗΣ. Αὐτὴ τὴν ἰδέα ἀντὶ νὰ τὴ βγάλῃς ἀπὸ μένα — σοῦ εἶπα — θὰ τὴν ἀποχτήσῃς και σὺ ἄμα ἀνακατωθῇς μαζί τους. Ἡ δουλειά τοὺς φαίνεται σὰ βασιαντήρη τῆς κόλασης. κι' ὅσο περισσότερο δέλνει κανεῖς τῶς ἀκούει τὰ παράπονά τους, περισσότερο μεγαλώνει ἡ κάθε ἀπαίτησή τους. Φαντάσου πῶς τὴν ὥρα τελευταία θέλουσ νὰ με ἀναγκάσουν νὰ τοὺς λιγοστέψω και τις ὥρες τῆς ἐργασίας.

(Στᾶλλον φέλλο τελειώνει)